
Občanské sdružení Drobné památky severních Čech

ALMANACH

2008

Česká Lípa   květen 2009

Obsah

Slovo k Almanachu 2008.....	4
O sdružení	4
Drobné památky opravené v roce 2008	6
Opravy kostelů a velkých kaplí na Českolipsku v roce 2008.....	32
Ze života sdružení - přehled akcí.....	40
<i>Autorské příspěvky:</i>	
Církevní život v kraji pod Ralskem	50
Krásný Les u Ústí n. L., stručný nástin jeho historie a památky	52
Ještě k morové lokalitě "Sterbetelle" u Cvikova	61
Zóny pozitivní energie v Pavlovicích - a v každém kostele.....	65

Obrázek na titulní stránce: Boží muka v poli pod Zbýnským vrchem.

Slovo k Almanachu 2008

Rok 2008 byl pokračováním předchozích úspěšných let, kdy se dařilo jak obnovovat drobné památky, tak i pokračovat v pomoci získávat finanční prostředky na obnovu kostelů. Proběhly také již tradiční akce našeho sdružení a dařilo se nám v nevyužívaných prostorech sakrálních objektů pořádat další kulturní akce, tak aby tyto památky našly další využití. Zvláště mě těší zahájení rekonstrukce kostela Nanebevstoupení Panny Marie v Konojedech, který je zdaleka největší památkou, o kterou se staráme. O tom, že dokážeme pomoci ke kompletní opravě i velké památce svědčí osud kaple v Horkách u Dubé, která jako kompletně zrekonstruovaná bude letos v červnu znovu vysvěcena. Před lety, kdy byla z naší iniciativy převedena ze soukromého majitele na Město Dubá, se jednalo o památku, která byla již na pokraji zániku.

Těšíme mě i to, že naše občanské sdružení je v rámci celé ČR bráno za vzor, jak by mělo fungovat sdružení podporující obnovu památek. Obrací se na nás mnoho organizací i jednotlivců s prosbou o pomoc či radu v oblasti péče o památky.

Doufám, že tento Almanach 2008 bude dokladem, že péče i o ty nejzapadlejší a nejmenší památky kolem nás má velký smysl.

Miroslav Pröller
předseda občanského sdružení

O sdružení

Orgány sdružení

výkonná rada:

předseda:	Miroslav Pröller
místopředsedové:	Mgr. Michal Panáček Mgr. Lída Hůrková
hospodář sdružení:	Michaela Komersová
členové:	Irena Gosmanová Ing. Vojtěch Král Mgr. Jiří Kühn, Ph.D.

kontrolní komise:

předseda:	RNDr. Tomáš Tichý
členové:	Petra Pröllerová, Mgr. Jiří Stránský

Členové sdružení

Zdeňka Bílková - Praha
Kamil Ešner - Nový Bor
Jan Fedorčák, BcA. - Česká Lípa
Mgr. Jana Fukalová - Kam. Šenov
Irena Gosmanová - Ždírec
Ing. arch. Petr Hájek - Praha
Ing. Jiřina Hájková - Kravaře
Mgr. Petr Haupt - Česká Lípa
Vilém Haupt - Česká Lípa
Ing. Martin Hobza - Praha-Zbraslav
Marie Hornychová - Skalice u Č.L.
Ing. Marie Hořčíčková - Nový Bor
RNDr. Naďa Hrochová - Čes. Lípa
Karel Hrůzek - Kamenický Šenov
PhDr. Miroslav Hudec - Česká Lípa
Mgr. Ludmila Hůrková - Praha
Marcela Hysková - Doksy
Mgr. Jana Chadimová - Ústí n. L.
Jana Jakubská - Kravaře
MUDr. Petr Jandl - Praha
PhDr. Martina Jandlová - Praha
Markéta Kašparová - Jestřebí
MUDr. Karel Komers - Česká Lípa
Michaela Komersová - Česká Lípa
PhDr. Jana Kotalíková - Praha
(členkou od 13.10.2008)
Ing. Vojtěch Král - Okna
Mgr. Michaela Králová - Okna
Mgr. Jiří Kühn PhD. - Česká Lípa
RNDr. Petr Kühn - Česká Lípa

Ing. Robert Landa - Praha
Žaneta Lisá - Nový Bor
Marie Lůžková - Kravaře
Patrik Mataj - Jablonec nad Nisou
(členem od 18.11.2008)
Martin Mikolášek - Svor
Ing. arch. Gabriela Minářová - Praha
Mgr. Michal Panáček - Česká Lípa
Ing. arch. Tomáš Petřík - Praha
Miroslav Pröller - Česká Lípa
Petra Pröllerová - Česká Lípa
Olga Pröllerová - Kamenický Šenov
Ak. mal. Ludmila Razimová - Praha
Jiří Rosol - Praha
Jitka Rozumková - Manušice
Vilemína Řežábková - Doksy
Antonín Sáček - Česká Lípa
Bc. Jaroslav Slabý - Jablonné v P.
Antonín Smrž - Kravaře
Miloslav Sovadina - Česká Lípa
Mgr. Jiří Stránský - Cvikov
Libor Stránský - Kamenický Šenov
RNDr. Zdeněk Suchánek - Praha
Eliška Šimáková - Česká Lípa
Mgr. Hana Tesárková - Kravaře
RNDr. Tomáš Tichý - Nový Bor
Michal Toráň - Česká Lípa
Ing. David Uhlíř - Česká Lípa
Ing. Jaromír Vajsar - Kravaře
Annemarie Wünschová - Sloup v Č.

Drobné památky, opravené v roce 2008

V průběhu roku 2008 byla dokončena oprava těchto drobných památek:

Častolovice - Boží muka na jihovýchodním okraji osady
Častolovice - pomník padlým
Česká Lípa - kříž v ulici Újezd
Česká Lípa - torzo sochy sv. Jana Nepomuckého
Česká Lípa - kříž u sídliště Sever
Dubnice - socha sv. Jana Nepomuckého
Horní Světlá - Leinertův obrázek
Kamenický Šenov - kaplička na východním okraji města
Luka - kříž u silnice do Oken
Markvartice - Boží muka u odbočky do Petrovic
Mimoň - socha sv. Kateřiny
Mistrovice - kříž u obecního úřadu
Mníšek u Liberce - kříž u silnice do Oldřichova
Polevsko - Knäspelova kaple
Skalka u Doks - Boží muka v poli pod Šedinou
Svojkov - kaplička ve starých sadech
Svor - obrázek sv. Antonína
Tuhaň - kříž u odbočky do Mošnice
Vlčí Důl - kříž na východním okraji osady

Častolovice - Boží muka na jihovýchodním okraji osady

Boží muka stojí na jihovýchodním okraji Častolovic na počátku bývalé polní cesty do osady Lada.

Na kamenném fundamentu stojí oválný dřík, který se směrem vzhůru mírně zužuje, a na jeho vrcholu je kaplice. Po stranách kaplice jsou 4 reliéfy ze života sv. Prokopa: na přední straně je znázorněn jako zakladatel Sázavského kláštera, vlevo je sv. Prokop se spoutaným ďáblem, reliéf vpravo zachycuje setkání sv. Prokopa s Oldřichem a vzadu je sv. Prokopa při kázání. Na vrcholu kaplice stojí polychromovaná soška sv. Prokopa z umělého kamene, která má měděnou berličku.

Historie:

V soupisu křížů, kaplí a soch českolipské farnosti z roku 1837 je o této památce uvedeno: "Kamenný sloup s nástavcem, na jehož 4 stranách jsou vyobrazeny příhody ze života sv. Prokopa. Na vrcholu stála dříve socha

sv. Prokopa, která byla stržena prudkou bouří. Nyní vrchol zdobí kříž z litiny. Památník stojí na obecním pozemku při pěšině na Lada. Vyobrazení jsou velmi zvětralá." Dodatečně je připsáno, že památka byla renovována.

Oprava Božích muk, 2007 - květen 2008:

Před opravou byly zachovány pouze dvě třetiny dříku, jeho horní část s kaplicí i soškou chyběla. Horní část dříku byla sepnuta zrezivělou kovovou obručí, pata dříku a fundament byly zaneseny zeminou, okolí bylo zarostlé.

K opravě byla z pískovce vytesána horní část dříku a kaplice s reliéfy, z umělého kamene byla vyrobena soška sv. Prokopa. Při opravě byla také opravena poškozená místa původního dříku a okolí památky bylo upraveno.

Obnovu Božích muk zaplatil Městský úřad Česká Lípa a realizoval ji člen občanského sdružení Jan Fedorčák z České Lípy.

Boží muka na jihovýchodním okraji Častolovic

Častolovice - pomník padlým

Pomník stojí v blízkosti centra osady na pravé straně silnice stoupající od kaple směrem na Pihel.

Pomník se skládá z opěrné zidky, ve které je uprostřed vyvýšený sokl s plastikou vojenské přilby na vrcholku. Na soklu je upevněna pamětní deska s nápisem: "Gefallenen Bürgern aus Schasslowitz, Padlým občanům Častolovic, 1914-1918, 1939-1945." Na koncích opěrné zidky jsou dva širší sloupky s hlavicí. Prostor před památníkem ohraničují kamenné obruby

s rohovými sloupky z umělého kamene, které jsou propojeny řetězem s litinovými sloupky u schodiště. K památníku vede šest schůdků.

Historie: Pomník byl původně vystaven k uctění obětí 1. světové války.

Oprava pomníku, září 2007-2008:

Před obnovou byl celý památník zasypaný zeminou a zarostlý křovím, na povrchu byla viditelná pouze plastika přilby, takže vůbec nebylo jasné, jak celý památník vypadal. Pamětní deska chyběla a přední sloupky byly zlámané a povalené.

Během obnovy v roce 2007 byla z památníku těžkou technikou odstraněna a odvezena zemina, opravena byla poškozená místa na kameni i oba přední sloupky, a na sokl byla osazena nová pamětní deska s nápisem (znění nápisu na původní desce nebylo zjištěno).

V roce 2008 byly doplněny dva litinové sloupky a kovové řetězy, byly vybetonovány 4 schůdky mezi silnicí a pomníkem a sloupky spolu s obrubníky byly natřeny v šedo-bílé kombinaci.

Obnovu pomníku provedl člen sdružení Jan Fedorčák z České Lípy, finanční prostředky poskytl Městský úřad Česká Lípa.

Pomník padlým v Častolovicích

Česká Lípa - kříž v ulici Újezd

Kříž stojí pod Mariánským kostelem v ulici Újezd, u plotu firmy Vodovody a kanalizace naproti panelovým domům.

Kamenný podstavec je dvoustupňový a na jeho širším spodním podstavci je vpředu rytý rám. Na horním užším stupni je na přední straně rytý nápis: "O Christus sei gnädig sei barmherzig im Tode Renov. Zur Erinnerung an Otto Rohn. 1890." Podstavec je završen římsou pokrytou vystouplým reliéfem listovce. Sokl má na přední straně půlkruhovitě završenou niku s římsou v dolní části, po jejích stranách jsou svíslé vystouplé pásy s patkou

a hlavicí. Kolem niky je vystouplý reliéf vinné révy a v rámu nad nikou je rytý nápis: "Christen wohl euch die ihr sey Gut und mild gesin Für die Ewigkeit Schatze euch gewinet." Hlavice má čtyři stupně, které se směrem vzhůru zužují, spodní římsa je ozdobena vystouplým reliéfem listovce. Do hlavice je osazen kovový kříž se zlaceným korpusem Krista.

Historie:

V soupisu křížů a soch českolipské farnosti z roku 1835 je o kříži uvedeno: "Litinový kříž s pozlaceným krucifixem na kamenném podstavci, stojí na Újezdě na pomezí Stiebingerova statku. Bez nadační listiny a kapitálu, měl by být udržován dobrodinci. Zřízen byl na místě starého dřevěného kříže v roce 1827 měšťankou Elizabeth Fischerovou rozenou Melzerovou. Obvykle se u něj koná prosebné zastavení. Je ve velmi dobrém stavu."

Kříž v ulici Újezd v České Lípě

Oprava kříže, 2008:

Před opravou byl podstavec zanesen hlinou, kamenné části památky byly povrchově poškozeny, nápisy byly nečitelné a kovový kříž s korpusem Krista byl zkorodovaný.

Během opravy byla hlína od podstavce odstraněna a základ byl vysypán kačirkem. Povrchová poškození byla opravena a povrch pískovce byl zpatinován. Nápis na soklu byl obnoven, kovový kříž byl natřen a korpus Krista pozlacen.

Opravu provedl člen občanského sdružení restaurátor Jan Fedorčák z České Lípy, finanční prostředky poskytl Městský úřad Česká Lípa.

Česká Lípa - kříž u sídliště Sever

Kříž stojí nad sídlištěm Sever po levé straně hlavní silnice do Nového Boru, asi 200 m pod prodejnu Hypernova.

Na trojstupňovém fundamentu stojí podstavec čtvercového půdorysu s dvojitou římsou nahoře. Sokl je vysoký, úzký a v jeho horní části je na přední straně osazena čtvercová destička s nečitelným nápisem. Hlavice má do stran vysazené římsy, do horního stupně je osazen litinový kříž s korpusem Krista.

Oprava kříže, 2008:

Před opravou byla památka nakloněna podrůstáním kořenů sousední lípy a její kamenné části byly povrchově poškozeny.

Během obnovy byla celá památka rozebrána, asi 1,5 m před původním stanovištěm byl vybetonován nový fundament a na něm byly všechny kamenné části s křížem opět sesazeny. Kamenné části byly opraveny a zpatinovány, litinový kříž byl natřen a korpus Krista pozlacen.

Opravu provedl člen občanského sdružení Jan Fedorčák z České Lípy, finanční prostředky poskytl Městský úřad Česká Lípa.

Kříž u sídliště Sever v České Lípě

Česká Lípa - torzo sochy sv. Jana Nepomuckého

Socha původně stála na kamenném mostku přes potok na polní cestě, vedoucí z Lad do Častolovic. Po restaurování v roce 2008 bylo torzo sochy vystaveno v budově městského úřadu čp. 1 na Náměstí T.G.M. v České Lípě.

Socha měla pravděpodobně obvyklou pozici, ve které byl sv. Jan Nepomucký zpodobňován, a to především na mostech. Má esovitě prohnuté tělo, oblečen je v kanovníckém rouchu s biretem a pěti hvězdami okolo hlavy. Na hrudi přidržoval krucifix a palmovou ratolest.

Historie:

V soupisu kaplí a křížů děkanství Česká Lípa z roku 1837 je poznámka, že socha byla v roce 1934 poškozena. Po destrukci celého mostku (neznámo kdy) byla socha povalena do koryta potoka, kde byla zanesena hlínou a zavalena kameny. V roce 2008 bylo torzo po upozornění pracovníky Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě v korytě identifikováno. Komise pro regeneraci městské památkové zóny městského úřadu se poté rozhodla torzo vyzvednout, restaurátorsky zajistit a přesunout na vhodné místo.

Oprava torza, 2008:

Torzo sochy je velice fragmentární, zachovalo se pouze tělo bez hlavy a končetin. Hlava byla odlomena těsně nad rameny, kde je uprostřed znatelná jamka po čepu. Nohy jsou odlomeny v úrovni kolen, levá ruka je odlomena pod ramenem i s většinou šatu. Pravá ruka, která držela krucifix, je také zcela odlomena až na palec, pod kterým je znatelný obrys kříže a těla Krista. V těchto místech byl povrch pokryt cementovým šlemem. Lem rochety je zdoben krajkovým ornamentem. V přední části se konec záhybu rochety s krajkovým ornamentem odlomil při vyprošťování z potočního koryta. Na povrchu torza se dochovaly zbytky barevné polychromie - klerika: černá barva, rocheta: bílá barva, krajkový ornament rochety: žlutá a bílá, almuce: černá barva, provázky se střapci almuce: okrová barva, ozdobné šňůry: citrónově žlutá. Zbytky barevné vrstvy jsou zkrakelovatělé, ale při dotyku neodpadají. Na torze se lokálně nacházejí zbytky biocidního napadení.

Z důvodu náchylnosti polychromie k odrolování při čištění větším tlakem bylo torzo očištěno nízkotlakou parou s detergentem za oplachování pitnou vodou. Lokální zbytky biocidního napadení byly dočištěny silonovými kartáčky. Cementový šlem byl odstraněn mikropískovačkou s korundovou drtí. Po vyschnutí bylo přistoupeno k zpevnění, kvůli vysoké nasákavosti kamene byl použit Funcosil 300E. Povrch byl zpevněn pouze lokálně na místech, která se drotila - většinou po odlomených částech sochy. Pro injektáž prasklin byl zvolen tzv. stavebnicový systém firmy Remmers. Vyinjektováním prasklin Funcosilem 300E, na to injektováním Funcosilu 500E a Funcosilu 500E plněného injektážní směsí KS E Fullstoff. Injektovací hmota byla zamyta lehce pod povrch torza lihem, aby byly praskliny lehce znatelné. Dolepení a dotmelení části odlomené při vyzdvihování torza byly provedeny standardním způsobem: lepení epoxidem 1200 plněným aerosolem pro zvýšení viskozity a tmelení minerálním probarveným tmelem

podobné zrnitosti, vytvořeným z 1 dílu přesátého říčního písku, 2 dílů střeleckého křemičitého písku a 1 dílu cementu. Použité pigmenty: citronová žlut', šedý fronton, světlý okr a kaštanová hnědá. Do tmelu byl pro lepší transparentnost přimíchán 3% roztok disperze s vodou. Na patinování injektovaných prasklin a tmelu byly použity pigmenty mísené s lihem nanášené malými štětečky. Tupováním a vrstvami lazurních nátěrů byly světlé tmely zapojeny do barevného celku torza. Po konzultaci s hlavním technologem nebylo přistoupeno k zažehlování krakelů barevné polychromie z důvodu dobré přilnavosti krakelů. Změny optického charakteru krakelů a zvýšení povrchového napětí, při zažhelení nebo fixaci barevné vrstvy by pro plánované umístění torza nebyly žádoucí.

Ošetřené torzo bylo osazeno do pískovcového soklu na nerezový čep, na pískovcový sokl byla osazena skleněná destička s nápisem: "torzo sochy sv. Jana Nepomuckého z mostu na staré cestě z Lad do Častolovic" a památka byla vystavena v průchodu městského úřadu na Náměstí T.G.M. čp. 1 v České Lípě.

Restaurování provedl člen občanského sdružení restaurátor Jan Fedorčák z České Lípy.

Torzo sochy sv. Jana Nepomuckého v České Lípě

Dubnice - socha sv. Jana Nepomuckého

Socha stojí v malém parčíku u silnice procházející obcí.

Na betonovém základě stojí dvoustupňový pískovcový fundament, na němž je umístěn podstavec s římsou v horní části. Na podstavci stojí sokl, který má

na přední straně vystoupil reliéf symbolu jazyka v oválu a pod ním je reliéf festonu. Na zadní straně soklu je rytý nápis: "Diese Statue hat der Grundherr Joseph Künstner errichten lassen den 22. August Ao: 1800." Na soklu je umístěna římsovitá hlavice s reliéfem listovce. Socha sv. Jana Nepomuckého je v podživotní velikosti, na sobě má kleriku, rochetu, almuci a na hlavě biret. V pravé ruce je kovová palmeta a na hlavě svatozář.

Historie:

V soupisu křížů a soch farnosti Dubnice z roku 1895 je o soše uvedeno: "Sv. Jan Nepomucký. Socha a podstavec z kamene. Zřízena roku 1800, dobře zachovaná. Nápis není. Zřídil ji Josef Künstner z čp. 61, stojí na Gesteinichte. Povinnost udržování má majitel pozemku Anton Künstner, čp. 61. Kapitál 100 zl. je uložen na hospodářství."

Socha původně stála mezi dvěma lipami na návrší v louce, asi 300 m východně od Dubnice, na úrovni kostela. Nevedla k ní již žádná cesta a začaly ji ohrožovat padající větve ze starých okolostojících lip. Společně s obecním úřadem bylo dohodnuto, že socha bude zrestaurována a přenesena na vhodné místo v obci. Nové stanoviště bylo vybráno v malém parčíku u hlavní komunikace, procházející Dubnicí.

Socha sv. Jana Nepomuckého v Dubnici

Oprava sochy, 2008:

Před opravou byla socha s podstavcem povrchově poškozena, soše chyběly obě paže a atributy, pískovcové části byly povrchově poškozeny. Dolní stupeň podstavce byl zanesen hlinou.

Socha byla přemístěna na nové stanoviště v obci, během opravy byly opraveny poškozené části pískovce a všechny chybějící části doplněny. Obnovu a přemístění sochy financoval Obecní úřad v Dubnici, samotné restaurování provedl člen sdružení Jan Fedorčák z České Lípy.

Požehnání sochy

Obnovená socha sv. Jana Nepomuckého byla slavnostně požehnána v sobotu 13.9.2008 v 10.00 hodin. Požehnání provedl dubnický farář P. Václav Horniak z Mimoně, kromě zástupce našeho občanského sdružení promluvil i starosta obce p.Vítek a celé akce se zúčastnilo kolem 20 místních obyvatel.

Požehnání obnovené sochy 13. září 2008

Horní Světlá - Leinertův obrázek

Obrázek stojí v sedle mezi Bouřným a Kobylou na levé straně silnice, vedoucí z Nové Hutě do Horní Světlé, v jejím nejvyšším místě asi 40 m za rozcestím u tzv. "Kaufmannova buku".

Dřevěná deska s obrázkem a stříškou je upevněna na nízkém dřevěném sloupku.

Historie:

Karel Stein v knize Pomníčky Lužických hor a Českého Švýcarska uvádí o obrázku toto: "Podle ústního podání se tu hajnému Leinertovi zjevil bílý jelen s křížem. Obraz mohl nejspíš představovat svatého Eustacha nebo Huberta. Zchátral někdy počátkem 20. století a nějaký čas se udrželo ještě pomístní jméno."

Oprava obrázku, červenec 2007 - květen 2008:

Při slavnostním odhalení nového "Kaufmannova obrázku" pod Bouřným v roce 2006 jsme se dohodli s německým rodákem z Horní Světlé p. Edmundem Schubertem, že společně obnovíme dávno zaniklý Leinertův obrázek. Pan Schubert bohužel nedlouho poté zemřel, ale práce na obnově obrázku pokračovaly. Truhlář Andreas Prescher z Grossschönau vyrobil

dřevěný sloupek s deskou a zařídil namalování obrázku, naše občanské sdružení zajistilo vybudování základu. Kovové profily pro upevnění sloupku, které sponzorsky darovala firma Jindřich Krob z Jablonného v Podještědí, zabetonovali na místě počátkem července 2007 skauti ze 4. oddílu z České Lípy. Na začátku května 2008 byl obrázek panem Prescherem osazen na své místo.

Leinertův obrázek pod Bouřným

Kamenický Šenov - kaplička na východním okraji města

Kaplička stojí za osamělým domem na východním okraji Kamenického Šenova asi 50 m vpravo od hlavní silnice do Práchně u zaniklé polní cesty k Panské skále.

Kaplička má po stranách přední a zadní stěny svíslá vystouplá pole s patkou a hlavicí. V přední stěně je obdélný otvor s dřevěnými laťovanými dveřmi, kterými se vstupuje do malého vnitřního prostoru, v němž bývalo dříve klekátko a jehož zadní stěnu zdobí obraz Panny Marie. Na předním štítu kapličky je malá nika. Odstupňovaná podstřešní římsa lemuje střechu, která je pokryta bobrovkou. Dolní sokl kapličky je šedivý a fasáda je natřená bílou barvou.

Oprava kapličky, 2008:

Před opravou byla fasáda poškozená, vstupní otvor byl osazen starými interiérovými dveřmi a na střeše byl použitý nevhodný typ krytiny.

Během opravy byla opravena a natřena fasáda i interiér kapličky, střešní krytina byla vyměněna a ve vchodu byly osazeny nově vyrobené dřevěné laťované dveře.

Opravu kapličky provedl člen občanského sdružení Kamil Ešner z Nového Boru, finanční prostředky poskytl Městský úřad Kamenického Šenova.

Kaplička na východním okraji Kamenického Šenova

Luka - kříž u silnice do Oken

Kříž stojí asi 600 m za obcí mezi dvěma mohutnými lípami po pravé straně silnice do Oken.

Třístupňový podstavec má na nejužším horním stupni mělký výklenek s rytým nápisem "Renoviert Opraveno 2008". Sokl je dvoustupňový, v širší dolní části je vpředu výklenek s kresbou Panny Marie a v užším horním stupni je ve výklenku obrázek Zmrtvýchvstání Krista. Do jednoduché hlavice je osazen kovový kříž s korpusem Krista.

Historie:

V soupisu křížů a kaplí farnosti Okna z roku 1835 se o původní podobě památky uvádí: "Dřevěný památník s vyobrazením Panny Marie Pomocné, 7 loket vysoký. Vyřezávané vyobrazení je vystaveno ve skřínce, sklo dvířek je zabezpečeno mříží ze železného drátu. Stojí na selském pozemku, patřícím k č. 18 při cestě do Bezdězu, Bělé, Oken atd. Zřídil jej v roce 1834 Anton Schafranka, sedlák z č. 18. Na zbožný úmysl potomků. Ještě nevysvěcen. Sedlák má v úmyslu k němu zřítit kamenný sloup."

Kříž u silnice z Luk do Oken

Oprava kříže, 2008:

Před opravou byly všechny části soklu poškozené a povalené na zemi, kříž chyběl.

Během opravy byl sokl přesunut asi 2 m před původní stanoviště, všechny části byly jeřábem vyzvednuty, usazeny na sebe a poškozená místa byla opravena. Do hlavičky byl poté osazen nový kříž a do výklenků umístěny obrázky.

Opravu památky provedl člen občanského sdružení Jan Fedorčák z České Lípy, finanční prostředky věnoval Městský úřad v Doksech a Nadace VIA z Prahy.

Požehnání kříže

Obnovený kříž byl požehnan v pátek před sv. Janem 20. června 2008. Požehnání se konalo v krásný slunečný podvečer v 19 hodin na místě, odkud je krásný výhled na dvojvrší Bezdězu. Požehnání kříže provedl farář Honza Jiříštný za účasti 18 místních i přespolních obyvatel.

Markvartice - Boží muka u odbočky do Petrovic

Boží muka stojí na křižovatce Liberecké a Lužické ulice před železničním přejezdem při výjezdu z města do Petrovic.

Sloup stojí na třídlílném podstavci s klasicky profilovanými členícími prvky na římse. Sokl podstavce tvoří základový schod. Po stranách jsou vpadlá zrcadla s nízkým diamantováním, která byla dřívě vyplněna nápisy, na přední straně je nápis: "Denkmal für die im Gefecht am 15./7.1757 hier gefallenen Krieger." Desku římse podstavce podpírá kyma. Sloup s entazí je proveden v toskánském řádu. Sloup završuje hranolový nástavec s vpadlými zrcadly po stranách a jednoduchou římsovou oblounou. Hrany nástavce jsou zdobeny kovanými volutami. Na vrcholu je osazen dvouramenný kříž s volutami a listy. Ve výklencích hlavičky jsou malovány obrazy na plechu: sv. Zdislava, sv. Vavřinec Mučedník, sv. Petr Mučedník a sv. Dominik.

Historie:

O Božích mukách najdeme v soupisu kaplí, soch a křížů farnosti Jablonné v Podještědí z roku 1850 následující zmínku (s dodatky z pozdějších let):

"Vysoký dřevěný sloup má nahoře čtyřhranný oplechovaný nástavec a na vrcholku železný dvojramenný kříž. Stojí při cestě do Petrovic před železničním přejezdem. Podle pamětní knihy (str. 56) jej zřídil dominikánský převor P. Paulus Rentz v roce 1680. Sloup ani socha nemají žádný nápis, avšak na horním nástavci za plechem je něco uloženo." Zde je doplněno, že v roce 1909 byla památka Johannem Randelem v rohu opatřena nápisem: Denkmal für die im Gefecht am 15./7.1757 hier gefallenen Krieger [Památník zde padlým bojovníkům padlým v potyčce 15.7.1757]. "Podle poznámky na str. 56 pamětní knihy byl sloup zřízen na památku přestálého moru v Jablonném. Je velmi zastaralý, avšak stojí ještě pevně." (Následuje málo čitelná poznámka, v níž je zmínka o pruském generálu, padlém v bitvě u Kolína během sedmileté války).

K památce se v knize váže i další text, uvedený na konci seznamu: "Morový sloup z roku 1680. O tomto píše Josef Meister, rolník z České Vsi +1870 jako dodatek k Hamburskému příběhu (Hamburger Geschichte) ze Lvové a Jablonného: Roku 1742 byl kamenný sloup s vyobrazeními svatých při cestě do Petrovic již k nepoznání a byl u kláštera (?) nově zřízen. Popud k tomuto dal pan Florian Neumeister z Jablonného (narození ve Frýdlantu), který se svolením svého P. převora Dominika Stoye, generála řádu kazatelů, nechal obrazy, vlivem povětrnosti zašlé, přemalovat. Jmenovitě šlo o obrazy sv. Dominika, sv. Vavřince mučedníka, sv. Petra mučedníka a blahoslavené Zdislavy. Tento sloup nechal zříditi jeho dědeček za převorství P. Petra Renze v roce 1678 (připsáno 1680 nebo 1681). Zřízení stálo 22 zlatých. Tento sloup byl zřízen od veledúst. P. Dom. Jordana, kněze řádu kazatelů a tč. faráře v Jablonném. Po renovaci v roce 1742 byl sloup znovu opraven od veledúst.

P. Basilia Jarische, kněze řádu kazatelů a faráře z Jablonného. Současné nápisy jsou z pozdější doby a nemají s původním účelem sloupu nic společného."

Boží muka u odbočky z Jablonného v Podještědí do Petrovic

Oprava Božích muk, 2008:

Stav památky před restaurováním byl špatný. Boží muka byla biologicky napadená, včetně vyšších rostlin na soklu podstavce. Dílo neslo stopy mechanických poškození hran a profilací. Patka sloupu byl prasklá, hlavice značně poškozena. Na zadní straně podstavce byly zbytky po nápisu. Abakus byl dochován v torzu - tři rohy byly odlomeny. Kovové prvky podlehly korozi. Dochovala se pouze jedna volutová ozdoba při hranách nástavce hlavice. Vrcholový kříž, také značně zkorodovaný, byl ukotven v kameni olověnou zálivkou. V rozích zrcadel na hranolovém nástavci hlavice byly olověné zálivky po uchycení maleb na plechu, které zcela chyběly.

Restaurátorský zásah byl započat čištěním okolí podstavce sloupu od vzrostlé zeleně, náletových dřevin a nánosů zeminy. Terén byl snížen k základové spáře, získaný materiál byl použit pro podsyp pravého předního rohu základového schodu a zpevnění svahu příkopu. Z architektury sloupu byly v maximální možné míře odstraněny nevhodné cementové tmely a spáry, včetně sádrovcových krust. Povrchové kry a šupiny na podstavci, které zcela ztratily adhezi k podkladu, byly odsekány. Zkorodované kramle v soklu podstavce byly vyjmuty. Následovala etapa mokrého čištění kombinující biocidní postřik, tlakovou vodu a dočišťování silikátových krust opakovanou

aplikací kyselé čistící pasty. Na tělo podstavce byl přiložen buničtinový zábal ke snížení kontaminace vodorozpustnými solemi. Po vyschnutí kamene bylo přistoupeno ke zpevnění celého povrchu sloupu organokřemičitým zpevňovačem a k injektáži drobných prasklin roztokem akrylátové pryskyřice. Širší praskliny byly vyplněny injektážní směsí na minerální bázi. Po technologické pauze byla doplněna větší poškození - odlomené rohy abakusu hlavice a roh na římsce podstavce z přírodního kamene stejné barevnosti a struktury. Doplnky byly kotveny nerezovými čepy a lepeny polyesterovou pryskyřicí. Podle předešlých zkoušek tmelů zaměřených na strukturu a barevnost bylo přistoupeno k tmelení defektů minerálním tmelem modifikovaným akrylátovou disperzí, probarveným ve hmotě a strukturou odpovídající okolnímu kameni. Tmely byly podle možnosti skulptivně upraveny. Kapsa na zadní straně nástavce hlavice sloupu, kde byla nalezena jedna mince - krejcar (Kreuzer) z roku 1851, byla zatmelena a do otvoru byla nalezená mince vrácena spolu s jednou desetikorunou raženou v roce 2008. Barevná retuš byla provedena lokálně železitými pigmenty v lihu s pojivem Paraloid B 72. Na závěr byl povrch kamene hydrofobizován. Nesoudržné a uvolněné fragmenty historických barevných povrchových úprav byly částečně odstraněny. Většina fragmentů byla respektována a konzervována. Fragmenty polychromie přeměněné na sádrovcovou krustu byly odstraněny. Železné zkorodované kramle v soklu podstavce byly nahrazeny novými z nerezové oceli, které byly zhotoveny podle původních kramlí. Veškeré dochované původní kované prvky, které podlely korozi - voluty a vrcholový kříž - byly sejmuty a nahrazeny novými kovanými z nerezové oceli s povrchovou úpravou se zlacením plátkovým zlatem. Podle dochovaných historických záznamů a ikonografie byly doplněny obrazy na plechu (zpředu - sv. Zdislava, napravo - sv. Vavřinec Mučedník, nalevo - sv. Petr Mučedník, zezadu - sv. Dominik). Autorem obrazů je Robert Urbánek z Jablonného v Podještědí. Nápisy na podstavci, které byly již značně poškozené a dochovaly se v nezratelných fragmentech, nebyly obnoveny. Jediný archivně známý nápis: "Denkmal für die im Gefecht am 15./7.1757 hier gefallenen Krieger", který byl podle mizivě dochovaných fragmentů původně na zadní straně podstavce, byl přenesen a obnoven na straně přední černým pigmentem v roztoku Paraloidu B 72. Restaurování provedl člen občanského sdružení Jan Fedorčák z České Lípy. Finanční prostředky poskytl MěÚ Jablonné v Podještědí z dotace Libereckého kraje a firma Kovovýroba Krob s.r.o. Jablonné v P.

Mimoň - socha sv. Kateřiny

Socha stojí pod farou na levé straně cesty vedoucí od kostela směrem k hotelu Beseda.

Socha představuje stojící postavu světice v nadživotní velikosti oděnou podle tradičního dobového pojetí ve výrazném kontrapostu s vysoce zdviženou rukou, ve které světice původně držela kříž. Pravou rukou si přidržuje plášť, který spadá po pravém boku světice a je mohutně vyvinut v rozevlátých záhybech nad okřídlenou postavou andílka, jenž je situován u její levé nohy. Andílek drží v rukách meč zasunutý v pochvě. Pravou nohou světice zašlapává postavu personifikující pravděpodobně pohanstvo. Kompozici doplňuje část odvážně řešeného kola za pravou nohou. Samotná figura je umístěna na relativně rozměrném a bohatě zdobeném šestibokém podstavci.

Socha sv. Kateřiny v Mítoni

Oprava sochy, 2008:

V nedávné minulosti došlo u sochy k vandalskému útoku, při němž byly samotná socha a zčásti i rozměrný podstavec poškozeny. Vyjma drobnějších poškození na soklu a drapérii figury byly při útoku velice vážně poškozeny klíčové komponenty jak samotné sochy světice tak i andílka. U sochy sv. Kateřiny byla ulomena podstatná část hlavy, část levé ruky a u andílka celá pravá paže a část křídla. Ulomené fragmenty se zachovaly pouze ve velice destruovaném stavu bez možnosti jejich aplikace na původní místo. Kolo v pozadí kompozice bylo dochováno pouze v torzu jako samotný náboj s jedinou loukotí. Nefunkční cementové plomby se již od kamenného jádra samovolně uvolňovaly. Na exponovaných místech, především ve spodních partiích, byla původní kamenná hmota pokryta hrubými šedočernými krustami, mechy a lišejníky. Docházelo k samovolnému uvolňování krust,

tmelů a spár. Dílo nejevilo známky poškození krystalizačními cykly vodorozpustných solí. V podstavci i soše byly patrné silně rozevřené praskliny (v návaznosti bloků kamene a na vrcholové části sochy). Povrch nesl známky četného drobného poškození - jamky, ztrátu ostré profilace, chybějící a odlomené detaily, vymývání hmoty, vlasové praskliny. Za hlavou světice byl otvor po ukotvení svatozáře. Především v dešťových stínech byly dochovány fragmenty polychromie, které tvořily krakely a nesoudržné vrstvy. Nápis v kartuši podstavce byl ještě čitelný.

Práce byly zahájeny odstraněním nevhodných a nefunkčních cementových tmelů, volných nečistot a biologického napadení s využitím roztoku amoniaku a peroxidu vodíku ve vodě. Celé dílo bylo opláchnuto vodou. Černé rušivé silikátové krusty, nerozpustné usazeniny a fragmenty polychromie přeměněné na sádrovcové krusty, především na spodních partiích díla, byly ztenčeny pomocí zábalů s kyselou pastou a dočištěny tlakovou párou. Po vyschnutí byl na povrch sochy aplikován nástřik biocidního prostředku v lihu a provedeno celkové zpevnění povrchu. Drobné praskliny a mikrotrhliny byly injektovány akrylátovou pryskyřicí. Z přední strany byla vyjmuta část odděleného plintu sochy a odhalen mohutý spojovací čep s podstavcem s nánosem koroze. Čep byl očištěn a natřen antikorozií barvou. Zkorodovaná kramle podporující spojení hlavy pohanského krále s jádrem sochy byla vyjmuta a nahrazena kramlí z nerezového materiálu. Během technologické pauzy byly modelovány doplňky hlavy a levé ruky světice a končetiny andílka v sochařské hlíně podle dostupné fotodokumentace, zachycující původní stav. Doplněk hlavy byl modelován ve dvou verzích. Doplňky byly zaformovány a zhotoveny kopie z umělého pískovce stejné barvy a struktury, které byly spojeny s jádrem sochy polyesterovým lepidlem s podporou čepů z nerezové oceli. Doplňky byly dodatečně skulpturálně upraveny. Doplnění destruovaných částí kola bylo zhotoveno z přírodního mšenského pískovce ze tří kusů. Propojení s originálem je zajištěno čtyřmi čepy. Povrch doplňku byl lehce přepískován pro dosažení bližší struktury originálního kamene. Tmelení a drobné rekonstrukce tvarů byly provedeny minerálním tmelem modifikovaným akrylátovou disperzí. Doplňující hmota byla vybrána podle předešlých zkoušek tmelů, zaměřených na strukturu a barevnost. Spárování bylo obnoveno obdobným materiálem s vápenným pojivem. Barevná retuš byla provedena lokálně železitými pigmenty v lihu s pojivem Paraloid B 72 a akrylátovou disperzí. Nakonec byl na sochu aplikován postřik hydrofobizací se zpevňujícím účinkem. Veškeré zbylé fragmenty polychromie byly respektovány a konzervovány. Do levé ruky světice byl vsazen kříž ze zlacené nerezové oceli. Další zlacení a svatozář nebyly obnoveny. Písmo v kartuši na podstavci bylo vytaženo hnědočernou barvou.

Snížení obsahu vodorozpustných solí nebylo provedeno s ohledem na to, že kámen nevykazuje poškození spojená s krystalizací solí. Zlepšení vodního režimu podstavce a omezení pronikání roztoků solí do hmoty kamene bylo dosaženo odkopáním zeminy při obvodu soklu podstavce na základový schod.

Sochu restauroval člen občanského sdružení Jan Fedorčák z České Lípy, finanční prostředky pomohlo majiteli památky - Římskokatolické farnosti Mimoň - získat naše občanské sdružení z dotace ministerstva kultury, která byla rozdělována prostřednictvím pověřených městských úřadů (MěÚ Česká Lípa).

Mistrovice - kříž u obecního úřadu

Kříž stojí v centru Nového Oldřichova vedle autobusové zastávky před obecním úřadem.

Na dvojitém podstavci obdélníkového půdorysu stojí sokl s oválnou vystouplou plochou na přední straně. Hlavice má do strany vysazenou římsu, horní část hlavice má tvar trojúhelníku. Do hlavice je osazen kovový kříž s korpusem Krista.

Kříž u obecního úřadu v Novém Oldřichově

Oprava kříže, 2008:

Před opravou byl zachován pouze poškozený sokl, nalezený na skládce odpadu, u kterého nebylo možno identifikovat, zda se jedná o drobnou sakrální památku nebo o část starého náhrobku ze hřbitova. Obecní úřad nechal sokl vyzvednout a po dohodě s našim občanským sdružením obec

požádala o dotaci Svazek obcí Novoborska. Místo nového umístění památky vybral obecní úřad.

Na vybetonovaný fundament byl osazen nový podstavec, původní sokl a nová hlavice, do které byl osazen nový kovový kříž.

Opravu provedl člen občanského sdružení Martin Mikolášek ze Svoru, kříž vyrobili kováři z Nového Oldřichova. Finanční prostředky poskytl z dotace svazek obcí Novoborska.

Mníšek u Liberce - kříž u silnice do Oldřichova

Kříž stojí u silnice, vedoucí z Mníšku u Liberce do Oldřichova v Hájích.

Na kamenném fundamentu stojí podstavec, který je v horní části římsovitý a na přední straně má rytým nápis: "Gestiftet von Anton Alscher Errichtet von Magdalena Alscher in Jahre 1875". Žulový sokl se směrem vzhůru mírně zužuje a na jeho přední straně je v mělkém výklenku rytý nápis: "Wirdig bist du höchstes Gut! dals wir dich durch's ganze Leben loben für dein theures Blut, das du für uns dargegeben. dass wir dankbar früh und spät' wie im Schmerze so in freunden dich bei Arbeit und Gebet preisen bis wir von hier scheiden. Drum, o Himmel, Erd' und Meer, und du, ganzes Sternenheer, sprich: Gelobt sei allezeit Jesus Christus in Ewigkeit!" Hlavice má do stran vysazené a uprostřed obloukovitě zvednuté římsy, pod středním obloukem je vpředu vystouplý reliéf květu. Do hlavice je osazen mohutný litinový kříž s korpusem Krista a destičkou s nápisem INRI. Před křížem jsou dva kamenné sloupky.

Kříž u silnice z Mníšku u Liberce do Oldřichova v Hájích

Oprava kříže, květen 2008:

Před opravou byla celá památka zarostlá a levý přední sloupek byl v polovině zlomený. Hlavice byla prasklá vlivem korodující patky kříže, kámen byl povrchově poškozen a celý kříž byl zrezivělý.

Během opravy byl kříž obnoven a korpus Krista byl pozlacen, poškozené části kamene byly opraveny, prasklá hlavice byla slepena a nápis zvýrazněn. Slepěn byl také prasklý sloupek před křížem a okolí památky bylo upraveno. Opravu provedl člen občanského sdružení Jan Fedorčák z České Lípy, zaplatil ji Obecní úřad Mníšek u Liberce.

Polevsko - Knäspelova kaple

Kaplička stojí mezi třemi lípami po pravé straně silnice do Práchně asi 400 m za obcí. Je od ní krásný výhled přes Polevsko na horu Klíč a do kopcovité krajiny Českolipska na jihovýchodě.

Podle dochovaných fotografií se původně jednalo o kapličku zděnou z cihel. Po stranách vchodu byla vystouplá pole s hlavicí a nad ním půlkruhovitě zaklenutá nika. Dveře bývaly zamřížované, uvnitř byl svatý obrázek a malý prostor pro klekátko. Střecha byla v první polovině 20. století plechová.

Nová kaplička byla vybudována jako výklenková s nikou nad vchodem, po jehož stranách jsou vystouplá vislá pole s hlavicí a podstřešní římsou. Ve výklenku je osazena kovová mříž a obrázek Ježíše na hoře Olivetské. Střecha je laťovaná, krytá bobrovkou.

Knäspelova kaple u Polevska

Historie:

Knáspelova kaple byla postavena roku 1820 rodinou Knáspelů, která v Polevsku patřila ke známým obchodníkům se sklem. Při každoročním procesí polevských občanů, směřujícím o 1. srpnovém víkendu do českokamenického poutního kostela, tvořila idylicky umístěná kaplička modlitební zastavení.

Po roce 1945 byla kaplička zdevastována a nakonec i zbourána, zlodějům neodolaly ani pískovcové štuky z fundamentu, které byly odcizeny v roce 2001.

Oprava kapličky, 2007 - květen 2008:

Kapličku obnovil člen sdružení Kamil Ešner z Nového Boru s pomocníky, obraz do výklenku namalovala členka sdružení Markéta Kašparová z Jestřebí. Finančně na obnovu kapličky přispěl p. Michal Valeník z Prahy, p. Robert Landa z Prahy a Obecní úřad Polevsko.

Požehnání kapličky

Obnovená kaplička byla požehnána v neděli 31. srpna 2008 v 17.30 hodin, poté, co byly požehnány nové hodiny na věži kostela Nejsvětější Trojice v Polevsku. Požehnání se zúčastnilo kolem 100 obyvatel obce a návštěvníků, přítomna byla starostka obce, hejtman Libereckého kraje p. Skokan, novoborský děkan p. Pavlas a samotné požehnání kaple provedl generální vikář Litoměřické diecéze p. Havelka.

Skalka u Doks - Boží muka v poli pod Šedinou

Boží muka, stojící původně na křižovatce polních cest, jsou dnes uprostřed pole asi 1 km západně od obce, 500 m vpravo od silnice do Vrchovan.

Na rozšířeném podstavci obdélníkového půdorysu stojí hranolovitý dřík, který má na přední straně dole mělký výklenek s rytým německým nápisem: "Ku zbožnosti zřídili Václav a Rosina ... manželé z ... čís. popis. 30, dne 9. září 1839". V horní části přední strany dříku je hluboký výklenek půlkruhovitě zaklenutý s plastovou destičkou s nápisem: "Die Gnade unseres Herrn Jesus Christus sei mit Euch - Milost Pána našeho Ježíše Krista bud' s vámi". Mezi dříkem a hlavicí je jednoduchý abakus. Hlavice je půlkruhovitě zaklenutá s výklenkem, ve kterém je malovaný obrázek Ukřižování. Do vrcholu hlavice je osazen kovový křížek. Kolem Božích muk býval dřevěný plůtek zasazený do 4 kamenných sloupků, z nichž se ale dochoval pouze levý zadní.

Oprava Božích muk, podzim 2008:

Před opravou byl podstavec zanesen hlínou, kamenné části byly povrchově poškozeny a horní část hlavice byla uražena. Výklenky byly prázdné a chyběl vrcholový křížek. Okolí bylo zarostlé.

Během opravy byly fundament i podstavec očištěny od nánosů hlíny a poškozené kamenné části obnoveny. Do výklenků byla osazena nápisová destička a nový obrázek Ukřižování, namalovaný Irenou Gosmanovou ze Žďirce, do hlavice byl osazen kovový křížek. Okolí památky bylo upraveno.

Opravu provedl člen občanského sdružení Jan Fedorčák z České Lípy a finanční prostředky poskytl Městský úřad Doksy.

Boží muka pod Šedinou u Skalky u Doks

Svojkov - kaplička ve starých sadech

Kaplička stojí na kraji sadů u bývalé polní cesty, vedoucí od Nových Domků jihozápadním směrem k silnici do Starého Šidlova a Zákup.

Výklenková kaplička s dřevěným křížem ve výklenku má po stranách svislé vystouplé plochy s hlavicí nahoře, ve štítě je malá obloukovitě završená nika s obrazem Panny Marie. Střecha je plechová.

Oprava kapličky, 2007 - 2008:

Před opravou stála kaplička těsně před vzrostlým jasanem, jehož kořeny kapličku roztrhly a způsobily její naklonění dopředu. Střecha kapličky byla zničená, omítka opadaná a chyběly i části zdiva.

Během opravy byla celá kaplička rozebrána a asi 5 m před jejím původním stanovištěm byl vybetonován nový fundament, na kterém byla kaplička znovu vystavěna. Opravu provedl člen občanského sdružení Kamil Ešner z Nového Boru, obrázek do niky namalovala členka sdružení Markéta Kašparová z Nového Boru.

Finanční prostředky na opravu ve výši 50.000,-Kč získalo naše sdružení z grantu Nadace Občanského fóra, 3.500,-Kč na namalování obrázku uhradil Obecní úřad Svojkov.

Kaplička ve starých sadech u Svojkova

Obrázek sv. Antonína u Svoru

Svor - obrázek sv. Antonína

Obrázek stojí asi kilometr za obcí u lesní cesty, vedoucí údolím mezi Medvědíím a Rousínovským vrchem směrem na Novou Huť.

Na kamenném podstavci, který má na vystouplé obdélníkové ploše vpředu nápis Opraveno 2008, stojí sokl s mělkým obdélníkovým výklenkem, v němž je osazen obrázek sv. Antonína. Hlavice je římsovitá, trojúhelníkového profilu.

Oprava obrázku, září 2008:

Před opravou byly pískovcové části povrchově poškozeny, hlavice byla prasklá a výklenek v soklu byl prázdný.

Během opravy byly poškozené části opraveny, z pískovce byla vysekána nová hlavice a do výklenku v soklu byl osazen nový obrázek. Povrch pomníčku byl zpatinován do jednotné barvy.

Opravu provedl člen občanského sdružení Martin Mikolášek ze Svoru, finanční prostředky poskytly Lesy ČR.

Tuhaň - kříž u odbočky do Mošnice

Kříž stojí asi 1 km za obcí při silnici do Sukorad, u odbočky do Mošnice.

Kříž u Tuháně u odbočky do Mošnice

Na betonovém fundamenteu stojí podstavec, který má na všech bočních stěnách uprostřed vystouplá pole s vykrojenými rohy a nahoře je ukončen do stran vysazenou římsou. Sokl má na přední straně výklenek po osazené desce, kolem něhož je vystouplý reliéf festonu, a na bocích jsou niky. Hlavice má do

stran vysazené a uprostřed obloukovitě zvednuté římsy s vystouplými reliéfy "Božího oka" pod oblouky. V horní části hlavice je vzhůru mírně se zužující stupeň, do kterého je osazen kovový kříž s korpusem Krista, pod nímž je oválná destička s nápisem OP.2008 a nad korpusem je destička s nápisem INRI. Kříž má vzadu kovovou vzpěru.

Oprava kříže, 2008:

Před opravou byly všechny kamenné části povrchově poškozeny, hlavice byla povalena a kovový kříž chyběl. Fundament s dolní částí podstavce byl zanesen hlinou.

V průběhu opravy byl vybetonován nový fundament, poškozená místa památky byla doplněna umělým kamenem a všechny kamenné části byly patinovány. Hlavice byla usazena zpět na sokl a byl do ní osazen nový kovový kříž.

Opravu památky provedl člen občanského sdružení Jan Fedorčák z České Lípy, finanční prostředky poskytl Obecní úřad Snědovice.

Vlčí Důl - kříž na východním okraji osady

Kříž stojí na východním okraji osady před začátkem polní cesty, která kdysi vedla do Zákup.

Kříž na východním okraji Vlčího Dolu

Na dvoustupňovém fundamentu stojí dvoustupňový podstavec, dolní širší stupeň má na přední straně mělký výklenek. Sokl má na přední straně také mělký výklenek, ve kterém byl dříve rytý nápis. Hlavice má do stran

vysazené římsy uprostřed obloukovitě zvednuté. Do hlavice je osazen litinový kříž s pozlaceným korpusem Krista. Kolem soklu s křížem je kovový plůtek. Prostranství kolem podstavce je vysypáno kamínky - kačirkem.

Oprava kříže, 2008-2009:

Před opravou bylo okolí památky zarostlé, kamenné části byly povrchově poškozené, litinový kříž a plůtek byly zrezivělé.

Během opravy byly kamenné části opraveny a zpatinovány, litinový kříž a plot byly natřeny, korpus Krista byl pozlacen. Okolí bylo upraveno, nános hlíny byl odkopán, křoví vyřezáno a okolí fundamentu bylo vysypáno kačirkem.

Opravu provedl člen občanského sdružení restaurátor Jan Fedorčák z České Lípy, finanční prostředky poskytl Městský úřad Česká Lípa.

Opravy kostelů a velkých kaplí na Českolipsku v roce 2008

Michal Panáček

V roce 2008 se podařilo získat dotace v rekordní výši, dosud nejvyšší od roku 2004. Přestože výše prostředků rozdělovaných z rozpočtu Libereckého kraje byla velmi malá, podařilo se z ní na dvě akce získat celkem 950 tisíc Kč. Přerozdělení prostředků z Havarijního a střešního fondu Ministerstva kultury České republiky rozdělovaných Národním památkovým ústavem územním odborným pracovištěm v Liberci podpořilo tři rozpracované akce v celkové výši 750 tis. Kč. Podařilo se pokračovat v obnově sedmi kostelů a zahájit obnovu jednoho nového kostela. Bohužel opět nepokračovala obnova kostela v Pavlovicích. Celkem bylo z dotačních titulů Ministerstva kultury České republiky a za přispění města Doksy a obcí Stvolínky a Dubnice spolu s příspěvky farností a Litoměřického biskupství vynaloženo 4 842 899,- Kč. Velkou část těchto prostředků představovala dotace 1 600 tis. Kč z Programu záchrany architektonického dědictví na obnovu kostela v Brenné a dotace 400 tis Kč na kostel v Kruhu, který se podařilo zařadit také do programu PZAD. Nově zahájena byla obnova střechy kostela Nanebevzetí P. Marie v Dubnici.

Brenná - kostel sv. Jana Křtitele

Oprava střechy pokračovala stejnou technologií jako v roce 2007 na východním úseku střechy po bocích věže a před ní. Dostatečná výše finančních prostředků a zkušenost provádějící firmy dovolily provést práce v předpokládaném rozsahu. Stropní konstrukce byla v rozsahu deseti příčných vazeb krovu kompletně podepřena těžkým lešením a bez jejího poškození byly kompletně nebo částečně vyměněny všechny vazné a zároveň stropní trámy. Tesařsky naplátovány byly ležaté sloupky plných vazeb, krokve a námětky. Střecha byla nad západním i východním úsekem ve spodní části překryta prkenným bedněním a těžkou asfaltovou lepenkou jako podklad pod definitivní krytinu. Práce byla provedena ve velmi dobré kvalitě. Celkově bylo vynaloženo 2 050 000,-Kč, z nichž 1 600 000,-Kč činila dotace PZAD a 450 000,- Kč poskytl Liberecký kraj. V roce 2009 bude postaveno lešení ve střední části stropu, tak aby mohla být v předstihu připravena projektová dokumentace, podle níž bude posléze postupováno.

Kostel sv. Jana Křtitele v Brenné, celkový pohled.

Kostel sv. Jana Křtitele v Brenné, oprava střechy.

Kostel sv. Jana Křtitele v Brenně, oprava střechy.

Kostel sv. Jana Křtitele v Brenně, oprava střechy.

*Kostel sv. Jana Křtitele v Brenné,
vnitřní lešení.*

*Kostel sv. Jakuba Většího v Bořejově,
oprava střechy.*

Bořejov - kostel sv. Jakuba Většího

Pokračovalo se v opravě střechy presbytáře. Opravena byla jeho závěrová část. Sejmuta byla dožilá krytina, provedeny tesařské opravy krovu a položena nová krytina včetně volského oka. Opraven byl i krov a střecha zakristie. Celkově bylo vynaloženo 304 482,-Kč, z nichž 250 000,-Kč činila dotace Havarijního fondu MKČR a 54 482,- Kč poskytl Litoměřické biskupství. V roce 2009 by měla pokračovat oprava střechy lodi.

Drchlava - kostel sv. Mikuláše

Kvůli omezeným finančním prostředkům byla opravena pouze další části havarijní stropní konstrukce a střechy nad lodí kostela. Starý strop byl odstraněn, byla vyměněna většina trámů a položen nový záklop. Zespodu bylo připraveno nové prkenné podbití pro stropní podhled. Spodní části krovu byly tesařsky opraveny a položena nová bobrovková krytina včetně dvou volských ok. Celkově bylo vynaloženo 400 529,-Kč, z nichž 300 000,-Kč činila dotace Havarijního fondu MKČR a 100 529,- Kč poskytl Litoměřické

biskupství. V roce 2009 by měla pokračovat oprava stropu a střechy lodi, která by při dostatečné výši finančních prostředků mohla být dokončena.

Kostel sv. Jakuba Většího v Bořejově, oprava střechy.

Kostel sv. Mikuláše v Drchlavě, obnovená část střechy.

Kostel sv. Mikuláše v Drchlavě, prkenné podbití stropu.

Dubnice - kostel Nanebevzetí P. Marie

Kostel, u něhož se podařilo nově rozjet obnovu střechy, jejíž krytina i krov jsou v havarijním stavu. Byl zpracován projekt na opravu celé střechy a krovu. Obnova byla z důvodu omezených finančních prostředků zahájena novým nátěrem střešní bání na věži kostela a opraven krov a vyměněna krytina byla na pultovém úseku střechy na jižní straně věže. Celkově bylo vynaloženo 306 400,-Kč, z nichž 200 000,-Kč činila dotace Havarijního fondu MKČR a 106 400,- Kč poskytlo Litoměřické biskupství. Obec Dubnice poskytla 30 tis. Kč na zpracování PD. V roce 2009 by se měla rozběhnout oprava střechy a krovu lodi.

Chlum - kostel sv. Jiří

Po havárii oplechování věže způsobené úderem blesku bylo oplechování a jeho nátěr kompletně opraveno. Celkově bylo vynaloženo 156 001,-Kč, z nichž 140 000,-Kč činila dotace z fondu MKČR a 16 001,- Kč poskytlo Litoměřické biskupství. Na další opravy střechy kostelní věže finančně přispěla obec Chlum v celkové výši 300 tis. Kč.

Kruh - kostel sv. Vojtěcha

Obnovu kostela se podařilo zařadit do PZAD což společně s dotací od LB kraje a pomocí města Doksy umožnilo zakrýt střechu presbytáře novou bobrovkovou krytinou a pokračovat ve stavbě nového vázaného krovu nad lodí. I tato část nového krovu byla pokryta bobrovkami, nedokončeno zůstalo úžlabí, které bude vyskládáno z tašek. Celkově bylo vynaloženo 9500 000,- Kč, z nichž 400 000,-Kč činila dotace PZAD, 500 000,- Kč poskytl Liberecký kraj a 50 000,-Kč a veškeré dřevo darovala obec Doksy.

Kvítkov - kostel sv. Jakuba

Celková obnova kostela pokračovala opravou omítkového pláště na severní straně kostela podle stejné technologie jako v předchozích letech. Přesně byly obnoveny všechny štukové obrazce členící fasádu a její barevnost. Celkově bylo vynaloženo 350 171,-Kč, z nichž 100 000,-Kč činila dotace z fondu MKČR a 100 000,- Kč poskytl Litoměřické biskupství, 100 000,-Kč přispěla obec Kvítkov a 50 171,- Kč věnovala farnost. V roce 2009 se bude pokračovat v obnově omítkového pláště.

Stvolínky - kostel Všech Svatých

V roce 2008 byla dokončena oprava valbové střechy nad západním průčelím kostela. Tesařsky byl opraven vážně narušený krov a položena nová krytina. Podařilo se vyměnit krytinu i na severozápadním nároží a přilehlém úseku severní strany střechy. Byla zpracována projektová dokumentace na statické zajištění severní kaple. Na opravu kostela finančně přispěla obec Stvolínky. Celkově bylo vynaloženo 325 316,-Kč, z nichž 130 000,-Kč činila dotace z fondu MKČR, 145 316,- Kč poskytl Litoměřické biskupství a 50 000,-Kč darovala obec.

Konojedy - kostel Nanebevzetí Panny Marie

napsala Mgr. Lída Hůrková

Areál bývalého servitského kláštera stojí v jihovýchodní části obce Konojedy. Jeho součástí je i barokní kostel Nanebevzetí Panny Marie. V roce 2008 získal celý areál za podpory našeho sdružení finanční dotaci z Programu záchranu architektonického dědictví. Budova bývalého konventu je nyní v soukromém vlastnictví a majitel pokračuje v jeho obnově.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie je stále součástí církevního majetku, peníze z PZAD byly investovány do obnovy tří rozměrných okenních otvorů osvětlujících jeho hlavní loď ze severu. Sklářský ateliér Vitraj rekonstruoval okna do původní podoby s použitím dobové barokní vitráže, chráněné

z vnější strany kovovými sítěmi. Tímto zásahem byl alespoň z části řešen jeden z nejpalčivějších problémů destrukce stavby - zamezení přístupu holubů do hlavní lodi kostela.

Byly také opraveny díry ve střeše kostela - provedl člen občanského sdružení Vojtěch Král z Oken u Doks. V kostele naše sdružení uspořádalo také 13.12. 2008 Adventní koncert souboru Ensemble Guillaume z Prahy.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Konojedech, obnovená okna.

Ze života sdružení - přehled akcí

- 1.1. - Novoroční bohoslužba v Bořejově
  - 2.2. - 3. bál občanského sdružení v Ráji
  - 16.3. - Květná neděle v Bořejově
  - 24.3. - Velikonoční bohoslužba v Bořejově
  - 28.3. - Svatohaštalské setkání ve Ždírci
  - 10.5. - Svatodušní bohoslužba v Bořejově
  - 16.5. - Posvěcení obnovené Schröterovy kaple u Brniště
  - 20.6. - Požehnání kříže u Luk a táborák ve Ždíreckém Dolu
  - 24.6. - Výstup na Sedlo u Úštěku po stopách Bohuslava Balbína
  - 26.7. - Svatojakubská pout' v Bořejově
  - 31.8. - Posvěcení obnovené Knäspelovy kapličky u Polevska
  - 7.9. - Koncert Komorního orchestru Dvořákova kraje v Bořejově
  - 13.9. - Požehnání sochy sv. Jana Nepomuckého v Dubnici
  - 13.9. - Vysvěcení mariánského obrázku v kapliče za školou v Kravařích
  - 28.9. - Svatováclavské bdění v Bořejově
  - 28.9. - Požehnání nového obrázku v kapliče u Ždírci
  - 4.10. - Výlet za památkami Neratovicka a Staroboleslavka
  - 26.10. - Dušičková pout' v Bořejově
  - 6.12. - Adventní koncert skupiny SoliDeo v Bořejově
  - 6.12. - Brigáda v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Konojedech
  - 13.12. - Adventní koncert souboru Ensemble Guillaume v Konojedech
  - 23.12. - Setkání u Betlémského světla v Bořejově
-

Novoroční bohoslužba v Bořejově

Úterý 1. ledna 2008

Tradičně na Nový rok 1.1. jsme se v 15.30 hodin sešli na mši v kostele sv. Jakuba v Bořejově. Do kostela přišlo přes 50 návštěvníků, což bylo nejvíce ze všech zde dosud konaných novoročních mší.

3.bál občanského sdružení v Ráji

Sobota 2. února 2008

V pořadí třetí bál našeho občanského sdružení proběhl stejně jako loni v penzionu Ráj u Holan. Bavit se tentokrát přišlo celkem 29 účastníků a někteří dokonce dorazili v maskách. K tanci hrála naše oblíbená skupina Stratos. Tanec byl zpestřen venkovní ohňovou šou, kterou za doprovodu hudby předvedl syn paní Lůžkové. Tombola byla letos plná hodnotných cen, takže si každý odnesl něco na památku. Všichni jsme se rozešli až po druhé hodině ranní.

Květná neděle v Bořejově

Neděle 16. března 2008

Na Květnou neděli se pravidelně setkáváme v bořejovském kostele sv. Jakuba. Letos vyšla Květná neděle na polovinu března, dopoledne přišlo, ale ve 14.00 hodin, kdy jsme se sešli na obvyklém místě u tzv. "Žlutého kamene", což je dřevěný kříž ve skalním výklenku u hospody "Pod Houskou" v Blatcích, už bylo příjemně polojasno. Farář Honza Jiříštně zde po výkladu významu Květné neděle požehnal všem 23 účastníkům jívné ratolesti a průvodem za dřevěným křížem jsme se vydali do kostela v Bořejově. Zde po třetím úderu křížem na dveře pokračovala Květná neděle bohoslužbou se čtením Pašijí. Po mši bylo před kostelem tradiční občerstvení.

Velikonoční bohoslužba v Bořejově

Pondělí 24. března 2008

Tradiční Velikonoční bohoslužba se konala na Velikonoční pondělí 24.3.2008 v kostele sv. Jakuba v Bořejově od 16.00 hodin. Bohoslužba zaplnila ze dvou třetin kostel návštěvníky a po jejím skončení jsme spolu s farářem J. N. Jiříštem setrvali při ochutnávce

velikonočních dobrot před kostelem. Vzhledem ke studenému počasí jsme vzpomínali na výborný vánoční svařák, který by se tentokrát na zahřátí také výtečně hodil.

Svatodušní bohoslužba v Bořejově

Sobota 10. května 2008

Svatodušní bohoslužba, nově pořádaná v kostele sv. Jakuba v Bořejově začala v 18.00 hodin zapálením malého ohýnku před kostelem. Po vysvětlení významu svátku sv. Ducha, jsme si všichni připálili svíčku a vešli do kostela, kde začala Svato-dušní mše. Svíce

v kostele byly zapáleny až v průběhu této mše od svíček, které jsme si přinesli od ohýnku před kostelem. Po bohoslužbě proběhlo setkání u Ireny Gosmanové ve Ždírci pod lampiony a rozkvetlými jabloněmi.

Posvěcení obnovené Schröterovy kaple u Brniště

Pátek 16. 5. 2008

Po dokončení obnovy Schröterovy kaple na Kapellenbergu u Brniště na podzim loňského roku, kdy úplně zdevastovaná kaple byla znovu postavena, následovalo posvěcení této kaple farářem farnosti Brniště

P. Václavem Horniakem. Posvěcení se konalo v pátek 16.05.2008 v 18.00 hodin na svátek sv. Jana Nepomuckého, jednoho ze dvou svatých, kterým je tato kaple zasvěcena (druhým je sv. Marek Evangelista). U kapličky se sešlo 35 účastníků, kteří si vyslechli kázání a zúčastnili se posvěcení kaple, oltáře i okolních polí, byla sloužena i mše svatá. Od kaple byl krásný rozhled do okolí a na kvetoucí pole, a po májové spršce byl i krásný západ slunce. Po mši a posvěcení kaple bylo pro příchozí připraveno malé občerstvení.

Svěcení Schröterovy kaple

Požehnání kříže u Luk

Požehnání kříže u Luk a táborák ve Ždíreckém Dolu

Pátek 20. 6. 2008

V pátek před sv. Janem jsme se opět sešli k požehnání nějaké nově obnovené památky poblíž bořejovského kostela. Tentokrát se jednalo o kříž s kamenným soklem na pravé straně silnice, vedoucí z Luk ke křižovatce silnic na Žďár, Okna a Bezděz. Požehnání se konalo v krásný slunečný podvečer v 19 hodin na místě, odkud byl krásný výhled na dvojvrší Bezdězu. Požehnání kříže provedl farář Honza Jiříště za účasti 18 místních i přespolních obyvatel. Bylo poděkováno těm, kdo obnovu kříže finančně podpořili - Městskému úřadu Doksy a Nadaci VIA z Prahy a také restaurátorovi Honzovi Fedorčákovi z České Lípy, který kříž obnovil.

Po požehnání kříže se někteří z nás přesunuli na naše oblíbené místo - k přátelům do Ždíreckého Dolu - kde proběhl již tradiční táborový oheň.

Výstup na Sedlo u Úštěku po stopách B. Balbína

Úterý 24. 6. 2008

Potřetí jsme se vydali na svátek sv. Jana Křtitele 24.6.2008, tentokrát v úterý, na vrch Sedlo, kam v roce 1679 vystoupil se svými spolubratry Jezuity z Liběšic i vlastivědec Bohuslav Balbín, což popisuje ve své knize "Krásy a bohatství České země".

Na lesním parkovišti nad Lovečkoviciemi byl sraz v 19.30 hodin a sjelo se nás sem devět + pes, což byla zatím nejvyšší účast. Počasí bylo slunečné, výstup byl celkem pohodlný a z vrcholu byl opravdu krásný výhled na České středohoří, i když západ slunce trochu zakrývaly mraky nad obzorem. Přečetli jsme si popis výstupu B. Balbína na Sedlo z jeho knihy, otevřeli jsme červené víno a tentokrát se podávalo i občerstvení - zelenina, chléb, klobásky a sýr, tak abychom navodili atmosféru z doby B. Balbína.. Bohužel ani letos nebyla fenky Peggy natolik žízňivá, aby nabízené víno vypila a napodobila tak psy, které popisuje Balbín. Se soumrakem jsme se přesunuli ještě na druhou vyhlídku směrem na Úštěk, vyhledali ve vrcholové knize loňský zápis a udělali zápis nový a pak jsme již téměř za tmy sestoupili zpět. Po cestě nás doprovázely téměř roje svatojánských broučků - světlušek.

Svatojanská pouť v Bořejově

Sobota 26. července 2008

Tradiční Svatojanská pouť začala v 10 hodin mší svatou, vedenou farářem Janem Nepomukem Jiříštem, v jejímž průběhu hráli hudebníci ze sdružení kolem p. Michaela Pospíšila, interpretující středověkou hudbu na dobové nástroje.

Po mši následovalo, jako každoročně, "pouťové veselí" na louce za farou, kde

bylo k dispozici občerstvení, točené pivo i živá hudba s klarinetem a harmonikou. Bezvadně vyšlo i krásné letní počasí, takže všech téměř 90 účastníků se odpoledne rozcházelo spokojených.

Koncert Komorního orchestru Dvořákova kraje v Bořejově

Neděle 7. září 2008

Jako každý rok na začátku září proběhl i letos v bořejovském kostele sv. Jakuba koncert Komorního orchestru Dvořákova kraje z Kralup nad Vltavou. Hudebníci opět naplnili celou přední část kostela a pro kostel plný posluchačů to byl neopakovatelný zážitek.

Orchestr vystupuje v kostele v Bořejově zdarma a výtěžek jde na obnovu kostela. Po koncertě následovalo jako vždy neformální setkání u dobrot před kostelem.

Požehnání sochy sv. Jana Nepomuckého v Dubnici

Sobota 13. září 2008

Obnovená socha sv. Jana Nepomuckého byla slavnostně požehnána v sobotu 13.9.2008 v 10.00 hodin. Požehnání provedl dubnický farář P. Václav Horniak z Mimoně, kromě zástupce našeho občanského sdružení promluvil i starosta obce p. Vítek a celé akce se zúčastnilo kolem 20 místních obyvatel.

Vysvěcení mariánského obrázku v kapličce za školou v Kravařích

Sobota 13. září 2008

Kamenná výklenková kaplička stojí u polní cesty za základní školou v Kravařích. Obrázek Panny Marie do kapličky namalovala členka občanského sdružení Marie Lůžková. Na renovaci kapličky se podíleli i další členové sdružení - rodina Hájkových a Hůrkových.

Obrázek krytý novou kovovou mříží byl požehnan kravařským farářem

P. Rouskem z Jestřebí v sobotu 13.9.2008 v 16 hodin. Při požehnaní promluvil zástupce našeho občanského sdružení, starosta Kravař p. Vomáčka a asi 40 přítomných zazpívalo z připravených textů i několik písní k Panně Marii. Na závěr slavnosti následovalo malé požehnaní a poté si zájemci mohli prohlédnout nově zrekonstruovanou faru v Kravařích.

Svatováclavské bdění v Bořejově

Neděle 28. září 2008

V neděli 28.9.2008 se od 17.00 hodin konalo v kostele sv. Jakuba v Bořejově tzv. "Svatováclavské bdění". Z nejstaršího staroslověnského textu o sv. Václavu četl farář Jan Nepomuk Jiříštně a text byl prokládán starými českými duchovními písněmi. V krásném slunečném podvečeru se tohoto "bdění" zúčastnilo 35 účastníků, kteří se pak přesunuli ke kapličce za Ždírcem u silnice směrem na Tachov. Zde byl požehnan nový obrázek Panny Marie Deštné, který namalovala členka sdružení Irena Gosmanová ze Ždírcce. Krásný podzimní den, sv. Václava i nový Mariánský obrázek jsme pak dooslavili u Ireny ve Ždírci.

Požehnaní nového obrázku v kapličce u Ždírcce

Neděle 28. října 2008

Kaplička stojí asi 700 m severozápadně od obce na levé straně silnice do Tachova u odbočky cesty do Korců. Poškozená kaplička byla opravena obcí Ždírec v roce 2003.

V neděli 28.10.2008 po "Svatováclavském bdění" v kostele sv. Jakuba v Bořejově se konalo požehnání nového obrázku v kapličky, stojící u silnice do Tachova, kterého se zúčastnilo asi 35 lidí. Obrázek Panny Marie Deštné, který namalovala členka našeho sdružení Irena Gosmanová ze Ždírcce, slavnostně požehnal bořejovský farář Jan Nepomuk Jiříště. Poté jsme krásný podzimní den, sv. Václava i nový Mariánský obrázek dooslavili u Ireny ve Ždírci.

Výlet za památkami Neratovicka a Staroboleslavska

Sobota 4. 10. 2008

Náš pravidelný podzimní výlet s farářem Honzou Jiříštěm nás v letošním roce zavedl do okolí Neratovic a Staré Boleslavi. Oproti minulým letům jsme tentokrát zvolili dopravu osobními automobily. Na sraz u Neratovic se nás v sobotu v 9 hodin ráno sjelo celkem 16. Naši první zastávkou byly Neratovice a to kaple sv. Vojtěcha z 2. poloviny 17. století. Váže se k ní pověst o jejím vzniku: Sv. Vojtěch vracející se ze St. Boleslavi do Prahy požádal převozníky, aby ho převezli přes Vltavu. Poté co ho převezli, po něm chtěli peníze za převoz, které sv. Vojtěch u sebe neměl a nabídl jim hlásání evangelia. Převozníci ho začali pronásledovat, až ho dopadli a na jednom kameni ztrýznili a sebrali mu namísto převozného obuv. Tento kámen se nachází uprostřed kaple, která má nádherný ze dřeva vyřezávaný oltář s obrazy světců.

Již za slunečného počasí se přesouváme k Labi do bývalé vsi Lobkovice, která je dnes předměstím Neratovic, kde navštívujeme kostel Nanebevzetí Panny Marie ze 14. století. Zde nám Honza Jiříště hraje na místní varhany. Na hřbitově u kostela si prohlédneme hrob historika Františka Palackého. Od kostela přecházíme k bývalé gotické tvrzi, dnes nevyužitému záměčku se zajímavou hranolovou věží.

Z Neratovic se přesouváme do Dřísů, kde si na obecním úřadě prohlédneme kopii sochy sv. Václava lisujícího vinné hrozny. Originál sochy, dnes uložený v muzeu v Mělníku, stával nedaleko obce v tzv.

"svatováclavské vinici". K ní míříme polní cestou kolem zajímavé kapličky sv. Ludmily. Naším cílem je na začátku zarostlé a nevyužívané vinice kaple Stětí sv. Jana Křtitele, která je nově opravená a uvnitř je vidět freska od J. Kramolína z r. 1770. U kaple, od které je hezký výhled do okolí, popijíme víno.

Z Dřísů se přesouváme do obce Hlavenec, u které stojí ohromný Lovecký pomník císaře Karla VI. z let 1723-24 od M. B. Brauna. Byl zbudován hrabětem F. A. Šporkem v upomínku na první výročí odevzdání Řádu sv. Huberta císaři.

Poslední zastávkou našeho výletu byla starobylá Stará Boleslav. Navštívili jsme kostel Nanebevzetí Panny Marie, kde je reliéf Panny Marie s Ježíškem "tzv. Palladium" ochranný obraz Země české. Po zajímavém Honzově výkladu se s místní průvodkyní přesouváme do románského kostela sv. Klimenta z 11. století se zajímavými románskými nástěnnými malbami a do kostela sv. Václava s místem kde byl zavražděn sv. Václav. V areálu kostela se nachází socha lva, kam barokní tradice kladla duchovní a zeměpisný střed české země. Na závěr výletu jsme u dobrého jídla a pití poseděli v hospůdce Pivovarský dvůr. Výlet byl velmi zajímavý a vydařený.

Adventní koncert skupiny SoliDeo v Bořejově

Sobota 6. prosince 2008

V sobotu 6.12.2008 od 17.00 hodin proběhl v kostele v Bořejově Adventní koncert skupiny SoliDeo. Tato skupina interpretuje gotickou a barokní hudbu na dobové nástroje. Koncert proběhl již za tmy, pouze při osvětlení svíčkami a tak navodil předvánoční atmosféru.

Adventní koncert souboru Ensemble Guillaume v Konojedech

Sobota 13. prosince 2008

Koncert se konal v sobotu 13.12.2008 od 15.30 hodin. Na koncertě vystoupil sbor Ensemble Guillaume z Prahy, který si přišlo poslechnout okolo 90 zájemců. Díky Tomáši Hlaváčkovi z Úštěku byl kostel poprvé nasvícen světly a spolu se zapálenými svíčkami tak byla vytvořena

opravdu adventní nálada. Náklady na koncert se podařilo pokrýt ze vstupného a z příspěvku Městského úřadu Úštěk.

Setkání u Betlémského světla v Bořejově

Úterý 23. prosince 2008

V úterý 23. 12. v 15.30 hodin jsme se sešli v kostele sv. Jakuba v Bořejově na tradiční akci - rozdávání Betlémského světla. Kostel byl zcela zaplněn příchozími, kteří si přišli připálit Betlémské světlo, které se do kostela dostalo díky českolipským skautům. Farář Jan N. Jiříšče vykonal

krátkou pobožnost, Kristýnka Pröllerová zahrála na flétnu dvě koledy a pak jsme setrvali při popíjení svařeného vína a ochutnávání cukroví před kostelem.

Církevní život v kraji pod Ralskem

Jan Nepomuk Jiříště

Tak jako tomu bývalo v minulosti všude, pulsoval i v kraji pod Ralskem čilý náboženský život. Křesťanská víra, která spojovala většinu lidských srdcí, zde zanechala řadu zajímavých památek v podobě kostelů, kaplí, křížů a Božích muk. Tito svědkové bohatého duchovního života našich předků však téměř bez výjimky podleli nepřízni pozdějších časů. V tomto krátkém ohlédnutí chceme vzpomenout alespoň nejvýznamnějších z nich.

Na území někdejšího vojenského prostoru se rozprostíraly tři farnosti - Kuřívody, Jablonec u Mimoně a Svěbořice (všechny tři jsou doloženy již v době předhusitské). Vedle toho sem zasahovaly také části farností okolních (Bělá p. B., Bezděz, Doksy, Brenná, Mimoň, Stráž p. R., Dolní Krupá, Hlavice a Osečná).

Z větších církevních staveb tu zůstal zachován pouze kostel v Kuřívodech. Jeho jádrem je raně gotická stavba, v pozdějších dobách několikrát upravovaná a rozšířená o věž. Z vnitřního zařízení se zachoval hlavní oltář, přenesený ještě na počátku 50. let 20. století do kostela ve Struhách u Všejan na Mladoboleslavsku a také kamenná pozdně gotická křtitelnice, kterou dnes najdeme ve farním kostele v Bělé pod Bezdězem. V bělském kostele byly uloženy i čtyři obrazy evangelistů (bývaly součástí oltářů, budovaných k průvodu o slavnosti Božího Těla) a velký dřevěný kříž. Ostatní zařízení kostela v Kuřívodech bylo zničeno. Zanikl i mariánský sloup se sochami světců na někdejším náměstí, který byl zbudován na sklonku 17. století jako prosba za odvrácení morové rány.

Kostel Narození Panny Marie v Jablonci (lidově Jablonečku) byl barokní novostavbou, zbudovanou na středověkých základech. Poslední bohoslužba se v něm konala o svátku, jemuž byl zasvěcen - 8. září 1947. Jeho další osudy jsou poznamenány kvůli totalitní moci a zřejmě i násilnými činy na lidských životech, které, jak se traduje, byly v jeho prostorách spáchány. Roku 1948 byl kostel stržen. Z jeho vnitřního zařízení se zachovaly pouze sochy sv. Václava a Jana Nepomuckého (z bývalého hlavního oltáře), které byly přeneseny do klášterního kostela sv. Václava v Bělé pod Bezdězem.

Farní kostel ve Svěbořicích, zasvěcený památce Nanebevzetí Panny Marie, byl zároveň kostelem poutním. Spolu s dalším poutním místem - dodnes dochovaným Božím Hrobem v Mimoně - vděčí za svůj vznik (na sklonku 17. století) Janu Ignáci Putzovi z Adlersturnu, majiteli mimoňského panství. Z Mimoně vedla do Svěbořic také poutní cesta, vroubená patnácti výklenkovými kaplemi s vyobrazeními růžencových tajemství. Jádrem svěbořického kostela byla loretánská kaple (tzv. Svatá chýše), která zde však oproti běžným zvyklostem nestála samostatně, ale

tvořila presbytář, k němuž se přimykala chrámová loď, nahrazená roku 1864 novostavbou. Celá ves i s kostelem zanikla ve 2. polovině 20. století a jedinou zachráněnou památkou odtud je kdysi hojně uctívaná socha Panny Marie Loretánské z hlavního oltáře. Ta našla svůj nový domov v děkanském kostele v Mimoně.

V barokní době se ve zdejší krajině usadilo také několik poustevníků. S jejich skromnými příbytky bychom se tenkrát setkali v eremitážích Wildthal (Zbysko), při kapli sv. Jana Křtitele u Kuřívod, v Borečku (zde se dodnes dochovala kaplička sv. Jiljí, Eustacha a Huberta) a také na troskách středověkého hrádka Stohánku.

*Jediná dochovaná kaplička
u poutní cesty z Mimoně do Svěbořic.*

*Kaplička Čtrnácti Pomocníků
u Stráže pod Ralskem.*

V obcích, které neměly svůj vlastní kostel, ale i porůznu v krajině, zbudovali naši předkové řadu kaplí. Z nich zaslouží připomenutí kaple Nanebevstoupení Páně z roku 1671 u bývalého Hvězdova, rozšířená roku 1777 v kostelík, kaple Nejsvětější Trojice v někdejší vsi Okna (z r. 1764) či pozoruhodná dřevěná šestiboká kaple sv. Floriána v Olšině. Z drobnějších památek jmenujme alespoň kapličku Čtrnácti Pomocníků u cesty ze Stráže do Svěbořic (opravenou r. 2005 zásluhou občanského sdružení Drobné památky severních Čech) a kapli sv. Augustina ve Vrchbělé z roku 1815, jejíž zasvěcení připomínalo působení bělského augustiniánského kláštera. V obci Židlov zasvětili místní obyvatelé svou kapličku svatým mučedníkům Janu

a Pavlovi, oblíbeným světcům, slavícím svůj svátek 26. června a vzývaným v nebezpečích prvních letních bouří.

Jednotlivé vsi byly protkány hustou sítí starých cest, jejichž některá pojmenování také svědčí o někdejší náboženském životě. Dodnes najdeme na mapách cestu Mariánskou, vedoucí lesy kolem Bezdězu, která upomíná na barokní dobu, kdy byl hrad proměněn ve slavné poutní místo Panny Marie Montserratské. Také cesta z Ploužnice přes Skelnou Huť do Kuřívod je na starých mapách označována jako Kostelní (Kirchweg). U řady cest byly jako projevy zbožnosti zavěšovány na stromech obrázky či kříže.

Krásný Les u Ústí nad Labem, stručný nástin jeho historie a památky

---

Jana Chadimová

Príspevek do letošního almanachu je věnován Krásnému Lesu u Ústí nad Labem. Kapličky, které se zde nacházejí a kvůli kterým tento článek vznikl, přitahují naši pozornost, abychom se po letech opomíjení až úplného zapomenutí pokusili učinit kroky na jejich záchranu. Je však nutno předeslat, že nejde o jediné památky tohoto místa, které volají po záchraně.

Když jsem byla předsedou Mirkem Prölllerem požádána, abych napsala článek do letošního almanachu opět z Ústecka, chvíli jsem váhala. Ústecký okres přeci jen patří k místům, které jsou mimo hlavní zájem sdružení a pro mnohé členy i terrou incognitou. Není se čemu divit, záběr a množství opravených drobných památek spolu s pracemi na větších sakrálních stavbách Českolipska, vyžadují značné úsilí, a tak již nezbývá příliš času a prostoru na rozšíření aktivit dalšími směry.

Na začátku roku 2009 se ozval pan Ladislav Šimko a přinesl fotografie Krásného Lesu, Špičáku, Sněžníku a Ostrova. Pan Šimko se jako výborný fotograf, ekolog a horolezec při své práci i soukromých výpravách do přírody zatoulá na místa, kam se člověk běžně nedostane. Slyšel vyprávění Mirka Pröllera v Českém rozhlasu na konci loňského roku a neváhal ho kontaktovat. Jeho fotografie doplňují tento příspěvek.

Krásný Les (německy Schönwald, někdy též Šonvald nebo Šenvald) se jako typická sudetská obec, osídlená převážně německým obyvatelstvem, dočkal po druhé světové válce odsunu původních obyvatel. I když industrializace znamenala postupné snižování obyvatel již od 19. století, v důsledku odsunu došlo k přerušení kontinuity historického vývoje a tradic. Noví osídlenci pohraničí neměli a třeba poznamenat, že ani nemohli mít k místu takový vztah, aby je vedl k jeho dalšímu zvelebování a zkrášlování. Jistě zapůsobila i blízkost německé hranice. Část obce zcela zanikla a vedle

obydlených domů jsou zde dnes stále k vidění i zbytky těch, které takové štěstí neměly a nebyly udržovány. Možná právě proto má Krásný Les zvláštní, neodolatelné kouzlo. Krušnohoří navíc dodává obci téměř horský charakter a vše vypadá, jako by se tu zastavil čas.

V současných generacích se již naštěstí najdou lidé, kteří v nynějších Sudetech žijí, považují je za svůj domov a o svá bydliště se náležitě starají. Svědčí o tom i činnost různých sdružení, založených za účelem znovuvzkříšení zchátralých a zničených památek a obnovy krajiny. Na druhé straně je ještě mnoho míst, která na záchranu teprve čekají. A co je nejhorší, řada významných objektů zmizela navždy, ať již svévolným zničením nebo z rozhodnutí úřadů.

Krásný Les s nadmořskou výškou 610-700 metrů leží v příčném údolí Krušných hor bezprostředně u hranice s Německem a od Ústí nad Labem je vzdálen necelých dvacet kilometrů severozápadním směrem. Jde o ves s rozptýlenou zástavbou. Je situován podél Rybného potoka, který je ve starší literatuře označován jako Krásnoleský a který se v Pírně jako Gottleuba vlévá do Labe. Silnice, probíhající obcí, byla vybudována roku 1842. Před několika lety byl v bezprostřední blízkosti otevřen nový úsek dálnice D8, spojující Ústí nad Labem a Drážďany. Blízká krajina byla překlenuta ocelovým mostem s vysokými pilíři a byl vyhlouben tunel Panenská.

Od roku 1980 patří obec správně pod obecní úřad Petrovice, církevně jde o samostatnou farnost, o kterou se excurrando stará ústecké arciděkanství.

Počátky dějin Krásného Lesa spadají do období německé kolonizace ve 13. století. Již ve 14. století zde vedla důležitá stezka do Saska. První písemná zmínka o obci je z roku 1437. V 15. století byla v majetku císaře Zikmunda, který ji věnoval spolu s Větrovem jako léno Volfu Telerovi. Její osudy byly v letech 1477-1580 spojeny s Krupkou. Dalším majitelem se stal Jan Tham ze Sebotendorfu, který získal kromě Krásného Lesa i Nakléřov a Petrovice. Jeho potomci však doplatili na účast v českém stavovském povstání, v jejímž důsledku jim bylo panství zabaveno. Následně je roku 1623 koupil František de Couriers, později se dědictvím dostalo do držení panů ze Schönfeldu. Roku 1704 je vystřídal Vratislavové z Mitrovic. Panství prožívalo i špatné časy, kdy bylo dáno do dražby. V 19. století byl majitelem obchodník textílem a majitel barvírny Antonín Bulle a od roku 1892 Westfalenové.

Velkými utrpeními prošel Krásný Les za třicetileté války, za slezských (1757) a napoleonských válek (1813) a roku 1866. Ve dnech 8. a 9. července 1927 byl zasažen těžkou povodní.

Obyvatelé se povětšinou živil jako zemědělci, ale byla zde zastoupena i všechna ostatní řemesla. Část obyvatel našla v novější době obživu v továrně na kovové zboží.

Počet obyvatel Krásného Lesa se v literatuře uvádí různě. Podle Zpráv Statistického centrálního úřadu z roku 1942 jde o tato čísla:

1869 - 1845 obyvatel

1880 - 1671 obyvatel (z toho 1658 Němců a 10 Čechů)

1890 - 1458 obyvatel (z toho 1454 Němců a 0 Čechů)

1900 - 1377 obyvatel (z toho 1363 Němců a 0 Čechů)

1910 - 1342 obyvatel (z toho 1334 Němců a 0 Čechů)

1921 - 1201 obyvatel (z toho 1151 Němců a 39 Čechů)

1930 - 1145 obyvatel (z toho 1111 Němců a 18 Čechů)

1939 - 1062 obyvatel

Co se týká náboženského vyznání, převažovalo římskokatolické. V roce 1930 zde bylo 1041 římských katolíků, 9 evangelíků, 3 Židé a 13 bez vyznání.

Památky Krásného Lesa a okolí

Řazení sleduje polohu v obci, směrem od křížovaty na Petrovice a Naklétov po staré průjezdní silnici až k německé hranici.

Zámek s dvorem

Zámek byl postaven Františkem Ignácem Vratislavem z Mitrovic roku 1708. Následně prošel roku 1745 přestavbou za účasti litoměřického stavitele Petra Versy. Budovu hospodářského dvora nově zbudoval roku 1766 František Karel Vratislav z Mitrovic. K zámku patřil špitál, statek a pivovar, který byl provozován až do roku 1918. Jeho součástí bylo i sklepení a obydlí pro personál.

Do 19. století byl zámek sídlem majitelů panství, později však svůj význam ztratil. Po záboru Sudet zde byli soustředěni ústečtí Židé, pracovali v lese a po 6 týdnech nastoupili cestu do Oranienburgu. Po druhé světové válce byl zámek využíván státním statkem a od 90. let je zcela opuštěn. Došlo k jeho devastaci, současný stav je značně neutěšený a celý objekt velmi zchátralý.

Jak již doba vzniku zámku napovídá, jde o barokní stavbu. Půdorys byl původně čtvercový, nyní nepravidelný. Poměrně malá stavba má patro, strmou valbovou střechu a obdélná okna. Některé místnosti mají křížovou klenbu. Původně zdobené fasády byly při úpravách v 19. a 20. století změněny na hladké.

Ve štítové stěně jsou kamenné reliéfy se třemi erbovními znaky majitelů a textem Žalmu 59. Kartuši uprostřed jihozápadního průčelí se znaky Vratislavů z Mitrovic a Schönfeldů doplňuje text, který informuje o ukončení stavebních prací roku 1708. Přepis textů je v knize Hradý, zámky a tvrze na Ústecku od Libora Úlovce.

Vzhledem ke stavu zámku je nasnadě myšlenka, aby byly erby sneseny a přemístěny například do místního kostela nebo ústeckého muzea a následně zakonzervovány, což by vedlo k jejich záchraně.

*Erby na fasádě zámku,
současný stav,
foto L. Šimko*

*Kříž (původně socha sv. Jana
Nepomuckého), současný stav,
foto J. Chadimová*

Socha sv. Jana Nepomuckého (kříž)

Tato plastika není dochovaná. Zůstal pouze nízký sokl u křižovatky naproti zámku, v blízkosti místní restaurace. Literatura uvádí vročení 1700 v kartuši. Později byla socha sv. Jana Nepomuckého nahrazena sv. Matoušem. O jejím osudu však nevíme nic. Dnes sokl završuje novodobý kovaný kříž s páskou INRI.

Socha sv. Jana Nepomuckého

Přinejmenším pozoruhodná je barokní plastika sv. Jana Nepomuckého. Plným právem je považována za jednu z nejkrásnějších soch Ústecka. Nachází se v blízkosti místního kostela a je umístěna na vysokém, třikrát odstupňovaném hranolovém soklu s datací 1720 na zadní straně. Znamená to, že byla pořízena ještě v době před svatořečením sv. Jana Nepomuckého. Prostřední stupeň je bohatě zdoben akantem a završen nápisem:

zV Der Ehre Gottes VnD DIESes
Lieben heLLIg[e]n aVfgerIchtet.
(*chronogram 1720*)

Rovněž nejvyšší stupeň obsahuje nápis:

Joann vo[n] Nepomuc[k],
Patron bewehrt in Böhm[en],
schützt Schönwaldt,
das sich bückt
vor Schand und spoth beque[m].
Sein Führbitt groß
undt mächtig ist
denen, die lhn verehren
undt diesem, der lhn
fromm begrüsst,
ist Himmels-Cron
Vermehrer.

Plastika byla zrestaurována roku 1967 akademickým sochařem Zdeňkem Králem z Prahy a následně roku 1999 akademickým sochařem Michaelem Bílkem z Petrovic.

Soše patří též poznámka v Beiträge zur Heimatkunde des Aussig-Karbitzer Bezirkes. Zmiňuje zápis v pamětní knize farnosti, týkající se plastiky, pořízené roku 1720 a umístěné na obecním pozemku naproti domu čp. 196. Obklopovaly ji 4 lípy a plůtek. Renovovaná byla roku 1842, o čemž vypovídají kapitálky římských číslic chronogramu v nápisu latinským písmem, který v češtině zní takto: „Miloval jsi Krista v každé době, nyní jsi v nejčistší blaženosti, shlédni na nás a pros za nás!“ Nápis není dochován.

Překlad:

Pořízeno ke cti Boží a k poctě tohoto milého svatého.

Překlad:

Jan z Nepomuku,
mocný Patron v Čechách,
kěz chrání Krásný Les,
který se k němu sklání,
aby byl prost hanby a urážek.
Jeho přimluva je velká
a mocná
pro ty, kdo ho ctí
a tomu, kdo jej
zbožně pozdraví
je nebeské koruny
rozmnožitelem.

*Socha sv. Jana Nepomuckého,
současný stav, foto L. Šimko*

Farní kostel Nanebevzetí Panny Marie

Farní kostel s patrociniem Nanebevzetí Panny Marie se nachází přímo u průjezdní silnice obcí. V těsné blízkosti ho obtéká Rybný potok. Byl postaven M. Rehmem v 90. letech 18. století na místě starého hřbitovního kostela z roku 1623, vypáleného Švédy roku 1639 a obnoveného roku 1656.

Je obdélného půdorysu, jednolodní se zaoblenými nárožními a s půlkruhově zakončeným presbytářem. V průčelí se tyčí hranolová věž s cibulí. Uvnitř je zachovaný zvon, nemá však srdce. Fasády kostela jsou hladké, okna zaklenuje segment. Je plochostrpý a má kruchtu. Z původního mobiliáře, který se do dnešní doby zachoval pouze torzovitě, stojí za zmínku rokoková kazatelna, křtitelnice z doby před polovinou 18. století a obraz sv. Šebestiána z poslední čtvrtiny 18. století. Na vnější stranu kostela byla ze starého zbořeného kostela přemístěna nápisová náhrobní deska Josefa Rudolfa ze Schönfeldu z roku 1707, jehož srdce bylo původně za touto deskou zazděno. Tento hrabě byl zakladatelem špitálu, který stával v letech 1706-1813 a který byl přestavěn roku 1909 Ottou z Westfalenu na útulek. Kostel byl v nedávné minulosti opraven a příležitostně se v něm konají koncerty.

Fara

Současná fara pochází z roku 1716 a byla postavena Petrem Versou na místě staré, stržené. Roku 1896 byla zvýšena o 1 patro a zmodernizována. Je obdélná, patrová a hladká.

Kaple Panny Marie

U silnice pod kostelem u domu čp. 136 a nedaleko autobusové zastávky se dochovala menší výklenková kaple z roku 1840. Postavil ji mlynářský mistr Ferdinand Rosenkranz na památku své čtyřleté dcery, která zemřela na tuberkulózu. Má trojboký závěr, je valeně zaklenutá a datovaná rokem 1865.

Na oblouku je špatně čitelný německý nápis, jehož druhá polovina zní: Mutter der Barmherzigkeit (v překladu Matka milosrdenství).

V nice byla umístěná soudobá socha Panny Marie. Stála na soklu, jenž má nápis, který není plně dochovaný. Uvozuje ho IHS a čitelný je pouze začátek:

Und es erschien ein
groszes Zeichen
im Him[m]el[:] ein Weib
[mit] der Sonne b[ekleidet] ...

Jde o citát z Apokalypsy - Zjevení sv. Jana, kap. 12, verš 1: A ukázalo se veliké znamení na nebi: Žena oděná sluncem, s měsícem pod nohama a s korunou z dvanácti hvězd kolem hlavy.

Kaple Panny Marie, současný stav, foto J. Chadimová

Kaple sv. Petra a Pavla, současný stav, foto L. Šimko

Pomník obětem 1. světové války

Vedle staré budovy školy se nachází kamenný pomník se jmény padlých (17), zemřelých (19) a pohřbených (15) v první světové válce. V nadpise je uvedeno: „Den teuren Toten die trauende Heimat“. Býval zdoben věnci a prapory.

Kříž s reliéfem Madony

Litinový kříž z roku 1865 není bohužel zcela dochovaný. Zůstal stupňovitý kamenný sokl, zdobený drobným reliéfním ornamentem a s obdélníkovým výklenkem, kde byl původně reliéf Madony.

Walterův kříž

Tento kříž se také nazývá německy Walterkreuz. Nechal ho postavit roku 1826 šenkýř Josef Walter z čp. 148 na paměť své úkladně zavražděné dcery 3. června téhož roku. Má podobu litinového kříže na kamenném podstavci.

Kaple sv. Petra a Pavla

Kaple sv. Petra a Pavla je první ze dvou kapliček, ke které dorazíme, pokud se vydáme starou silničkou, vedoucí z Krásného Lesa směrem k hranici. Zároveň sledujeme Rybný potok. Po jejích stranách vyrůstají dva

stromy. Byla postavena roku 1812. Je obdélného tvaru a s polokruhovým závěrem. Završuje ji polygonální dřevěná zvonička, dnes již bez zvonu. Uprostřed trojúhelníkového štítu je prázdná nika. Vstupní dveře a dnes již zazděná okna po stranách zakončuje segmentový oblouk. Střecha je v havarijním stavu a vstup do kapličky je volný. Z vybavení se nedochovalo nic. Na starých fotografiích je kaplička obklopena obydlími, nyní je na samotě.

Kaple u celnice

Druhá z kaplí je již téměř na hranici, v blízkosti vrchu Špičák. Orientačním bodem je bývalá celnice, která byla opravena a využívána při stavbě dálnice. Sama kaplička je v novogotickém slohu a působí i přes svou zchátralost malebně, téměř romanticky. Je obdélného tvaru a s polygonálním závěrem. Nechybějí nárožní bosáže a typická novogotická hrotitá okna. Její trojúhelníkový štít zdobí vlys. V pískovcovém ostění vchodu se zachovala datace římskými číslicemi - rok 1912. Kapli zcela chybí střecha. Poblíž stojící strom v nedávné době spadl, ale našťastí nezasáhl kapli.

Kaple u celnice, současný stav, foto L. Šimko

Kříž na Špičáku

Ve výčtu zajímavých objektů Krásného Lesa a jeho okolí není možné vynechat samotný vrch Špičák s nadmořskou výškou 724 m. V roce 1997 zde byla zřízena přírodní rezervace na území o rozloze 74 ha. Špičák tvoří

horniny tří geologických dob - nejstarší ruly, na nich pískovce a třetihorní čedič. Ve čtvrtohorách se potom vytvořila suťová pole.

V okolí rostou chráněné rostliny, např. upolín evropský, kosatec sibiřský, prstnatec májový a koprník štětinolistý. Nacházejí se tu hnízdiště chráněných druhů ptactva.

I když se z turistické chaty, která tu stála, téměř nic nezachovalo, je výstup na dvojitý vrchol Špičáku odměněn jedinečným kruhovým výhledem. Na prvním z vrcholů se nachází kovový kříž na dvoustupňovém kamenném soklu, na druhém je pouze sokl.

Použitá literatura

BEITRÄGE zur Heimatkunde des Aussig-Karbitzer Bezirkes. Roč. 17, sešit 5-6 (1937), s. 76

BORSKÁ, Helena. *Poznámky k historii města Ústí nad Labem a okolí.* Ústí nad Labem, Spolchemie 2005. 174 s. ISBN 80-902991-2-1

KLEINE Ortskunde für den Stadt- und Lankreis Aussig. Aussig, Landschaftsverein „Elbetal“ Aussig im NS.-Volkskulturwerk 1944. 82 s.

LEXIKON obcí v zemi české. Praha, Orbis 1934. 613 s.

MITTEILUNGEN des Statistischen Zentralamtes. Ročník 22 (1941), s pohybem obyvatelstva v l. 1869-1940. s. 866-867

POCHE, Emanuel (ed.) a kol.: *Umělecké památky Čech.* Praha: Academia, 1977-1982. 4 sv.

SEDLÁČEK, August: *Místopisný slovník historický Království českého.* Praha, Argo 1998. 1043 s. ISBN 80-7203-099-X

SOUČEK, Jiří: *Obrazová rukověť obcí a církevních staveb v okrese Ústí nad Labem.* Ústí nad Labem, Okresní úřad ; Archiv města Ústí nad Labem 1999. 384 s. ISBN 80-86067-41-6

ÚLOVEC, Jiří: *Hrady, zámky a tvrze na Ústecku.* Ústí nad Labem, Město Ústí nad Labem 2002. 249 s. ISBN 80-86646-01-7

Internetové odkazy

<http://www.obecpetrovice.cz>

<http://www.hrady.cz>

<http://www.zanikleobce.cz>

Poděkování patří diecézní konzervátorce litoměřického biskupství Mgr. Ladě Hlaváčkové za poskytnutí informací o krásnoleském kostele.

Ještě k morové lokalitě "Sterbetelle" u Cvikova

Petr Kühn, Okresní vlastivědné muzeum v České Lípě

V „Almanachu 2007“ občanského sdružení Drobné památky severních Čech byl zveřejněn překlad článku H. Ankerta (1900) o morových památnících v severních Čechách (Sáček 2008). Ankertův text o morové lokalitě „Sterbetelle“ u Cvikova obsahuje sporný údaj, na nějž sice upozorňuje redaktor v poznámce pod čarou, avšak bez bližšího zdůvodnění, a chyba se vloudila i do přepisu nápisu na podstavci. Protože jsem se o lokalitu Sterbetelle již dříve zajímal (Kühn 2002), dovoluji si v dalším sporný údaj a další nedopatření vysvětlit a vylíčit i zajímavou historii památníku samotného.

Morová lokalita „Sterbetelle“ (= Údolíčko umírání - od německého sterben = umírat, slovo Telle pak ve zdejší němčtině označovalo malé údolíčko, zpravidla bez vodního toku, které se nachází na severovýchodním úpatí vrchu Hroudy (Balleberg, 452,3 m n.m.) západně od Cvikova. Historické údaje o moru roku 1690 přináší Puhl (1881) a Stolle (1894); v té době, tj. před koncem 19. století, bylo místo, na němž byly v roce 1680 pohřbeny oběti moru, patrně jako malá loučka. Friedrich (1901) v životopise cvikovského starosty Strohbacha popisuje její historii v poznámce pod čarou a nakonec i Hantschel (1913) ve svém turistickém

průvodci po oblasti Ploučnice se o Sterbetelle zmiňuje a podrobně popisuje její polohu: leží vlevo od cesty, vedoucí od cvikovské stělnice do Údolí samoty (Lutzengrund), kde od ní doleva (přibližně k jihu) ze severního úpatí vede málo používaná cesta krátkým údolím do východního svahu vrchu Hrouda.

Dnes na toto místo upozorňuje starobylý pískovcový podstavec s kovaným železným křížem (bez korpusu), za nímž se v podrostu ukrývají dva nízké pískovcové bloky, snad pozůstatky nízkého oplocení.

Na zadní, od cesty odvrácené straně, se nachází dlouhý, z velké části již jen špatně čitelný nápis, kterému vymezená plocha nestačila, takže zčásti

přesahuje přes její okraje. Z prvního řádku, umístěného na horní rozšířené římsce podstavce, je dnes čitelných jen několik písmen:

STE.....LE

Teprve při podrobnější prohlídce se dá identifikovat ještě čtvrté písmeno „r“, tedy „Ster...“ takže se tu zřejmě jedná o začátek slova „Sterbetelle“.

Z vlastního textu se dají dnes spolehlivě přečíst jen první a poslední řádky:

HIER RUHEN IN GOTT

WENZEL FRITSCHKE

... (několik nečitelných řádků) ...

JOSEF ...SSNER

1895

I z těchto zbytků je však vidět, že obsah nápisu souvisí s pověstí, podle které byli v tomto místě pohřbeni členové rodiny Wenzela Fritscheho, oběti morové epidemie roku 1680.

Pátrání po původním znění nápisu a po okolnostech postavení kříže mne nakonec dovedlo do cvikovské městské kroniky (Stelzig 1923), uložené v Státním okresním archivu v České Lípě¹⁾; v ní je na straně 300 vypsán celý nápis:

„Sterbetelle.

Hier ruhen in Gott: Wenzel Fritsche, Rathsverwandter und Malzverwalter in Zwickau, samt seiner Ehwirtin Dorothea nebst sechs Kindern, alle vom 6. bis 17. September 1680 hier an der Pest gestorben.“²⁾

Poslední dva řádky (řádek začínající slovem „Josef ...“ a řádek s letopočtem „1895“) v tomto kronikářově zápisu uvedeny nejsou.

Kronika však má ještě další zajímavé údaje. Na straně 252 totiž kronikář cituje z pamětní knihy Kunratic zápis Chr. Fr. Strobacha (starosta Cvikova od r. 1687 do své smrti 8. října 1712, viz Friedrich 1901) o morové epidemii roku 1680:

„Anno 1680, dne 6. září, z dopuštění Boha Všemohoucího vpadl trest nebo metla Páně (totiž mor) do našeho městečka Cvikova jakož i k nám (do Kunratic). Nejprve se objevil v městečku Cvikově u pana Wenzela Fritscheho, radního a sládky kdy on i jeho žena Dorothea během jedné hodiny sešli v Bohu z tohoto světa toho dne ráno mezi 8. a 9. hodinou a děti byly pak se všemi zásobami poslány z města do chatky k Ballebergu, kde pak v 11 dnech 4 synové a 2 dcery postupně v Bohu sešli z tohoto světa a následně také zde (totiž

v Kunraticích) stejně jako v Cvikově tento trest nějakou dobu trval a mnoho lidí v tom čase zde zemřelo.“³⁾

Kronikář také upozorňuje na to, že tento text nesouhlasí s údajem na podstavci kříže, podle něhož zde jsou pohřbeni také rodiče dětí, Wenzel Fritsche a jeho manželka. Ze zápisu starosty Strobacha je zřejmé, že oba rodiče zemřeli ve svém domě ve městě a můžeme tedy mít za to, že jejich mrtvoly byly co nejdříve odvezeny a pohřbeny na cvikovském morovém hřbitově. Ten se tehdy nacházel na úpatí Zeleného vrchu, na tzv. Červeném vršku (Roter Hübel) u silnice do Drnovce proti „Drnovceckému kříži“ (Grüner Kreuz), za pozdějším pivovarem.

Děti manželů Fritscheových, 4 synové a 2 dcery, byli pak obcí s veškerými zásobami („mit allem Vorrath“) vystěhováni z města do chatky do jakési karantény, aby nemohli mor dále šířit. Protože se však zřejmě již od rodičů nakazili, všichni tam podle kronikáře během 11 dní zemřeli. Městu ani okolí karanténa asi příliš nepomohla, protože podle dobranovské farní matriky, kterou kronikář dále cituje, „roku 1680 zemřelo v Kunraticích a Cvikově na mor přes 60 osob“, mezi nimi také dva hrobníci. Rodina Fritscheova tím nevymřela; morovou nákazu přežil alespoň jeden syn, protože v kronice je později (na str. 300) psáno, že „Dům zemřelého sládka po smrti otce a matky, kteří oba zemřeli za morové epidemie, koupil jejich syn Wenzel Fritsche za 185 kop grošů.“ Nápis na podstavci kříže se tedy liší od zápisu v kronice, převzatého ze staré městské knihy, a zřejmě tedy pochází z pozdější doby.

Ve výše uvedených zápisech v kronice není žádná zmínka o tom, že by na místě, kde děti Fritscheových zemřely, byl postaven nějaký kříž nebo jiný památník. Jinde však, na str. 147 kroniky se můžeme dočíst, že o více než 200 let později, v roce 1895, dal továrník Josef Nießner z podnětu Josefa Friedricha, ředitele cvikovské měšťanské školy a zasloužilého vlastivědného badatele, v tomto místě postavit kříž, který - snad proto, že stojí dosti daleko od frekventovanějších cest - řízením osudu přežil do dnešních dnů. I zde se do textu článku vloudila chyba, protože v něm stojí, že kříž postavil Josef Wiesner (místo Josef Nießner).

Text na přední straně kříže ukazuje, že Niessner nedal obnovit starý, snad poškozený nebo zničený kříž, ani nedal postavit kříž úplně nový, ale použil k tomuto účelu starobylý podstavec s křížem, o němž kronika píše, že stával „pod nádražím v Křížové zahradě pana Josefa Nießnera“⁴⁾. Na to zřejmě odkazují poslední, jen částečně čitelné dva řádky: JOSEF ...SSNER a letopočet 1895.

Podle kroniky dlouhý nápis na zadní straně podstavce panu Nießnerovi navrhl ředitel cvikovské měšťanky Josef Friedrich, který přitom

omylem do textu vložil i onen patrně nesprávný údaj o tom, že zde byli pohřbeni i rodiče zemřelých dětí.

Strana podstavce obrácená k cestě nese velkým písmem psaný a dobře čitelný starobylý nápis

*„DISE / CAPELEN / HAT LASEN / AVFRICHTEN / HANS CHRIST /
OPF REINISCH / STEINMETZ M / ZV REISTADT / 1702.“*

který nemá žádnou souvislost s oběťmi moru v r. 1680, souvisí však s původním užitím podstavce. Podle citované kroniky se tu jedná o tzv. Reinischův kříž („Reinsches Kreuz“), prý nejstarší zachovaný polní kříž cvikovského katastru. Kříž pochází z roku 1702; jeho nápis je původní a upozorňuje kolemjdoucího, že tento kříž dal postavit Hans Christoph Reinisch, kamenický mistr v Zákupcech, v roce 1702.

Kronikář však nápis doplňuje (doplňky zde podtrhujeme) na:

*„Diese Capele hat lassen errichten Hans Christoph Reinisch durch
den Steinmetzmeister zu Reichstadt 1702.“*

Takto doplněný text by pak říkal, že „Tuto kapli dal postavit Hans Christoph Reinisch mistrem kamenickým v Zákupcech 1702“. Kronikář toto doplnění nijak neodůvodňuje, přesto že v nápisu pro ně není ani místo, v kronice však k roku 1730 píše, že město koupilo pozemek k postavení nového pivovaru od Jeremiase Reinische.

V r. 1895 byl tedy na místo „Sterbetelle“ přenesen pouze podstavec kříže. Původní železný Reinischův kříž, podle kronikáře prý nádherná ruční kovářská práce, byl přitom nahrazen novým, ještě dnes na podstavci stojícím kovaným křížem, jak to také potvrzuje srovnání současné podoby kříže s fotografií v kronice. Kronikář ještě doplňuje, že původní Reinischův železný kříž byl pohřben pod novým kamenným křížem, postaveným na „Křížové zahradě“ pana Nießnera u silnice do Sloupu nedaleko bývalého cvikovského nádraží.

Poznámky:

- 1) Děkuji tímto pracovníkům Státního okresního archivu v České Lípě za ochotu, se kterou mi pomohli při hledání zmínek o „Sterbetelle“
- 2) „Zde v Bohu odpočívají: Wenzel Fritsche, radní a sládek v Cvikově, spolu se svojí manželkou Dorotheou a šesti dětmi, kteří všichni zde od 6. do 17. září 1680 zemřeli na mor.“
- 3) „Anno 1680 den 6. September ist durch Zuschickung Gottes allmächtigen die Strafe oder Rutten des Herrn (ist die Pestilenz) in dem Stadtel Zwickau wie auch bei uns (in Kunnersdorf) eingefallen; ist zum Ersten entsprungen in dem Stadtel Zwickau bei dem Herren Wentzel Fritschen, Rathsverwandter und Malzverwalter ist er und seine Frau Dorothea

in einer Stunde von der Welt in Gott verschieden am Tage früh zwischen 8 und 9 Uhr und hernach seyend die Kinder mit allem Vorrath gegen Balles Berg in eine Hütten hinausgeschickt worden und hernach in 11 Tagen vier Söhne und zwei Töchter alldort nach und nach im Herrn von dieser Welt verschieden und hat alsdann sowohl hier, (nämlich in Kunnersdorf) als in Zwickau diese Straff eine Zeit gewährt und seyend viele Menschen der Zeith allhier verschieden.“

- 4) Kronika se bohužel nezmiňuje o tom, jakou to pan Niessner měl „Křížovou zahradu“ a z jakého důvodu tam kříž pohřbil.

Literatura:

- Ankert H. (1900): [*Morové památníky v severních Čechách*] - Zeitschrift für österreichische Volkskunde 4, č. 2, 76-82. Videaň (citováno podle Sáček 2007).
- Friedrich J. (1901): *Bürgermeister Strohbach*. - Mitteil. 24, 146-152. Česká Lípa.
- Hantschel F. (1913): *Nordböhmischer Touristen-Führer für die Gegend zwischen der Landesgrenze im Norden, der Sprachgrenze im Süden, dem Komotauer Erzgebirge im Westen und dem Riesengebirge im Osten. Teil III. Das Polzengelände*. - Česká Lípa.
- Kühn P. (2002): *Morová lokalita „STERBETELLE“ u Cvikova*. - Bezděz 11, 297-305. Česká Lípa.
- Puhl F. (1881): *Beiträge zur Geschichte der Pest 1680 in Bürgstein, Zwickau und Kunnersdorf, sowie des Bürgsteiner Pestfriedhofes*. - Mitteil. 4, 30-35. Česká Lípa.
- Sáček A. (2008): *Morové památníky v severních Čechách*. - Almanach 2007. Občanské sdružení Drobné památky severních Čech 82-90. Česká Lípa.
- Stelzig A. W. (1881): *Einige Beiträge zu einer „Stadtgeschichte von Zwickau“* - Mitteil. 4, 42-48. Česká Lípa.
- Stelzig O. (1923): *Gedenkbuch der Stadt Zwickau*. - MS. SOKA Česká Lípa.

Zóny pozitivní energie v Pavlovicích - a v každém kostele

Konrád Brotz, leden 2009

Od února 2005 jsem pomocí virgule vyhledával zóny pozitivní energie na památných stromech Českolipska. K dispozici jsem měl obrázkovou publikaci se 49 lokalitami památných stromů (1).

Dne 8. 11. 2005 jsem zkoumal lípu širokolistou v Pavlovicích mezi Českou Lípou a Dubou. Podle uvedené publikace se lípa nachází na pozemku obce Jestřebí v Pavlovicích na návsi vedle kostela v nadmořské výšce 344 m. Strom je vysoký 25 m, obvod kmene měří 620 cm a stáří stromu je asi 500 let. Jako památný strom byla lípa vyhlášena Okresním úřadem v České Lípě v roce 1994.

Podle turistické mapy (2) barokní kostel Nanebevzetí Panny Marie byl postaven v letech 1697-1699 a věž v roce 1843. U kostela je barokní márnice s kostnicí z roku 1702. Na internetu se píše o márníční kapli, v které byly slouženy zádušní mše a vyzvánělo se ve dni Památky zesnulých a o dni všech svatých. Na fotu, převzatém z publikace 1, je památná lípa s kostelem a márníční kaplí.

U lípy jsem zónu pozitivní energie nenalezl, ale 2 m od kmene jsem zjistil lineární geopatogenní a zvodnělou zónu o šířce 0,1 m. Plynule jsem ji sledoval 50 m k VSV a 20 m na opačnou stranu až k domům (obr.). U lípy jsem prozkoumal zónu v profilu do hloubky 30 m. Byl zjištěn svislý úklon, začátek zvodnělé zóny v hloubce 3 m a v hloubkách 5 m, 10 m, 20 m a 30 m jen vlhké horniny na zóně. Do hloubky 30 m nebylo zjištěno zvodnění v horninách. V hloubce 30 m, na zemském povrchu a ve výškách 2 m, 5 m, 10 m, 20 m a 30 m jsem zjistil jen malou intenzitu geopatogenní zóny. Většinou intenzita od výšky 2 m do výšky 50 m výrazně vzrůstá.

Před jeden a půl rokem jsem se po přečtení poučné knihy (3) naučil zkoumat kruhové nebo eliptické zóny pozitivní energie, které podle mé

zkušenosti bývají velké od 2 m do 50 m. U nás se nacházejí v místech hradišť, hradů, zámků a téměř všech církevních staveb.

Na těchto zónách se téměř vždy nachází vertikální přímka s velkou intenzitou pozitivní energie. V místě vertikální přímky nacházím většinou kruh o průměru 0,3 m, často bod, ale také často větší kruh nebo elipsu o velikosti asi do 3 m s velkou intenzitou pozitivní energie. V několika případech jsem našel v jedné zóně dvě vertikální přímky.

Z vertikální přímky vychází většinou jedna nebo několik linií „ley line“, které pojmenoval Alfred Watkinsen v Anglii v roce 1921 (3). Tyto linie přenášejí pozitivní energii a pravděpodobně i informace mezi vertikálními přímkami (3). Na každé linii ley se může pomocí virgule určit počet svislých ploch, pravděpodobně siločar. Globální linie ley mívají šířku 200-3000 m a na nich bývá více než 70 svislých ploch. Největší hloubka konců svislých ploch pod zemským povrchem bývá 90 m a největší výška 150 m (3).

Na celé ploše zóny zjišťuji vždy stejnou intenzitu zemské energie a na stejné ploše také vždy stejnou, ale většinou odlišnou intenzitu kosmické energie. Intenzitu zjišťuji velikostí úhlu otočení vodorovných částí L-drátů (virgule). Většinou mívají obě složky energie hodnotu od 10° do 80°. Obvykle bývá uprostřed zóny vertikální přímka s velkou intenzitou pozitivní energie 360-380°.

Většinou vychází z vertikální přímky jedna linie ley, někdy žádná, ale často víc linií. Největší počet linií 9 jsem našel na vrcholu nejvyšší hory Lužických hor - na Luži. V knize 3 je popsána vertikální přímka na Luži 2 m na JV od geodetického kamene, ale při průzkumu s přítelem jsem ji našel přímo na něm.

Většina zjištěných linií ley má šířku 0,4 m a bývají na nich 4 svislé plochy. Méně se vyskytují linie široké 0,5 m s pěti svislými plochami a linie široké 0,3 m se třemi svislými plochami. Dosud jsem našel jen dvě linie široké 0,2 m se dvěma svislými plochami. V severních Čechách jsem zjistil největší počet svislých ploch 53 na Luži. Několik linií s velkým počtem svislých ploch jsem kontrolně ověřil vždy se stejným výsledkem. V Praze u letohrádku Hvězda jsem zjistil dosud největší počet svislých ploch 80 při ověřování zóny pozitivní energie a tří linií ley, popsaných v knize od ing. Pavla Kozáka (4).

V poslední době jsem znovu vyhledával u památných stromů zóny pozitivní energie, avšak ne lineární, které mívají šířku půl metru, ale kruhové nebo eliptické. Většinou jsem kolem památných stromů našel kruhové zóny pozitivní energie o průměru 3-5 m. Tento typ zón jsem dosud našel na všech znovu zkoumaných 14 památných stromech a na stejném množství jiných velkých stromů. Vertikální přímka byla nalezena vždy v kmeni stromu. Mohutný vzrůst stromů s kmenem na vertikální přímce, nacházejících se

v kruhové nebo eliptické zóně, jednoznačně svědčí o působení pozitivní energie zóny na příznivý růst stromů.

Dne 8. 10. 2008 jsem zkoumal památnou lípu v Pavlovicích. Byla nalezena kruhová zóna s průměrem asi 3 m a vertikální přímka uprostřed kmene (obr.). Na kruhové zóně byla zaznamenána intenzita zemské i kosmické energie 70° a intenzita vertikální přímky 360° . Při obchůzce kolem stromu byly nalezeny dvě linie ley široké 0,3 m se třemi svislými plochami. Jednu linii ley jsem plynule sledoval na okraj blízkého kostela a druhou linii na okraj márníční kaple (obr.).

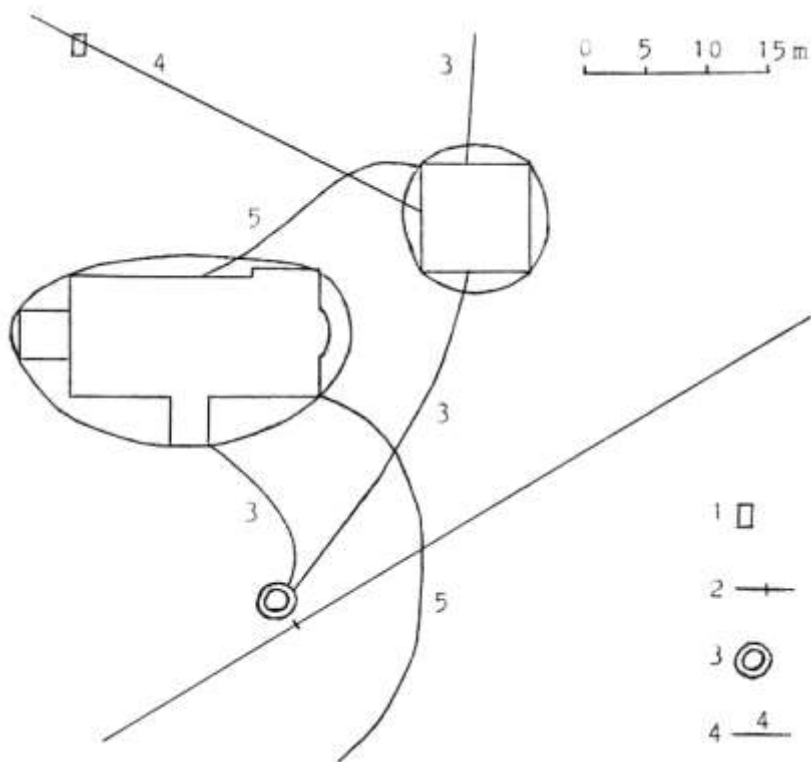
Ze stanoviště blízko stromu jsem svým obvyklým způsobem ve směru na kostel vyhledával zónu pozitivní energie. Přitom se vstoje pomalu otáčím a virgule reaguje vždy v souvislosti se směrem mého pohledu. Zóna odpovídala přesně šířce kostela. Zjistil jsem intenzitu zemské energie 70° a kosmické energie 10° . Pak jsem ve stejném směru vyhledával vertikální přímku. Virgule reagovala pouze přesně ve směru blízko věže kostela a otočila se pod úhlem 360° .

U kostela jsem vyhledal konturu zóny kostela a tu jsem plynule sledoval kolem celého kostela. Přitom jsem mnohokrát v zóně pozitivní energie kontrolně ověřil stejnou intenzitu obou složek pozitivní zóny. Kontura zóny byla zjištěna téměř přesně na všech rozích půdorysu kostela s věží a s výklenky (obr.). Zóna je protažená ve směru západ - východ, ale liší se od elipsy, protože severní část kontury je plochá. Podle tohoto tvaru zóny a půdorysu kostela je možné předpokládat, že stavitel kostela znal přesný tvar zóny a že se zóna od doby postavení vůbec nezměnila.

Při obchůzce kolem kostela byly nalezeny kromě linie ley od lípy dvě linie ley široké 0,5 m s 5 svislými plochami. Linie ley z jihovýchodního rohu kostela byla plynule sledována obloukovitě k JV až JZ k domu na návsi (obr.). Druhá linie ley byla od severní strany kostela sledována ve tvaru dvou oblouků v podobě písmene S k severozápadnímu rohu márníční kaple (obr.).

Ze stanoviště vedle márníční kaple jsem na její ploše našel kruhovou zónu pozitivní energie s intenzitou zemské energie 70° a kosmické energie 20° . Ze dvou stanovišť byla ve směru přesně na věž uprostřed kaple zjištěna vertikální přímka s intenzitou 360° .

Plynule byla vysledována kruhová kontura zóny přesně přes všechny rohy kaple. Při další obchůzce kolem kaple byly nalezeny kromě dvou vysledovaných linií ley další dvě linie. K severu směřuje rovná linie ley široká 0,3 m se 3 svislými plochami a k ZSZ probíhá téměř rovná linie ley široká 0,4 m se 4 svislými plochami. Ta prochází přes pomník k 32. výročí vzniku ČSR (obr.).

Schematická situační mapa průzkumu zón pozitivní energie u památné lípy, u kostela (větší stavba) a u márníční kaple v Pavlovicích, měřítko 1:500.

Vysvětlivky:

1 - pomník

2 - lineární geopatogenní a zvodnělá zóna s profilem do hloubky 30 m

3 - kruhová nebo eliptická zóna pozitivní energie, malé kolečko je kmen památné lípy

4 - linie ley s označením počtu zjištěných svislých ploch

Vnitřek kostela a kaple jsem nemohl prozkoumat, protože jsou zamčené. Jsem však přesvědčen, že se uvnitř na koncích linií ley nacházejí vertikální přímkky, jako ve všech dosavadních případech. Dosud jsem prozkoumal a zaznamenal přes 160 těchto zón. Podle tvaru a velikosti těchto dvou církevních staveb je téměř jisté, že stavitel znal tvar těchto zón pozitivní energie a vhodně jej využil a že se od postavení těchto budov tvar zón vůbec nezměnil.

Dosud jsem v téměř všech kostelech a kaplích zjistil kruhové nebo eliptické zóny většinou ve shodné velikosti a tvaru s půdorysem staveb. V České Lípě jsem našel kruhové nebo eliptické zóny pozitivní energie i na třech místech, kde kostely už nestojí.

V naší republice jsou ve všech obcích kostely nebo alespoň kaple. I když bývají většinou zamčené, je možné využívat zóny pozitivní energie pro zdravotní účely. Krátká strana vchodu do kostela nebo kaple bývá rovná, ale protější strana stavby bývá zaoblená podle tvaru zóny. U vchodu kostela nebo kaple oblá zóna vždy přesahuje půdorys stavby. Tam bývá také vhodné místo k déle trvajícimu pobytu. Není třeba tedy jezdit daleko na známá místa se zónami pozitivní energie, kam bychom se mohli dostat jen příležitostně a ani bychom možná zónu správně nenašli.

Lidé, kteří chodí na mši pravidelně do kostela, podvědomě získávají při náboženském obřadu pozitivní energii, která do zóny přichází z nitra Země nebo z vesmíru. Pozitivní energie přispívá rozvoji náboženského citění a tím lidi posiluje. Hlavně proto byly kostely postaveny na těchto zónách.

Všichni ostatní obyvatelé můžou pravidelně a bezplatně čerpat pozitivní energii ve svém bydlišti před vchodem do kostela nebo kaple nebo na jiné zóně pozitivní energie. Většinou se nacházejí na skálách a vrcholech kopců a hor.

V relaxovaném stavu působí léčivá energie zóny silněji. Při relaxaci se jedná o úplné uvolnění těla a mysli a samovolné působení životní energie na zlepšení zdravotního stavu člověka a na získání dobré duševní pohody. Všude není možné relaxovat a ani to není nutné. Stačí zhluboka dýchat se zadržováním dechu při nádechu i výdechu (asi 4 x až 6 x za minutu) tak, aby bylo dýchání stále příjemné. Pokud víme o churavých místech v těle, můžeme na ně postupně soustředit pozornost a tím usměrníme pozitivní energii tak, že dojde ke zlepšení zdravotních potíží. Obvykle stačí půlhodinový pobyt v zóně a člověk se cítí svěží a odpočatý.

Literatura

- 1 - H. Doubková: Památné stromy Českolipska. Vydalo město Česká Lípa a Okresní úřad Česká Lípa, 2000.
- 2 - K. Uzel: Turistická mapa Máchův kraj, měřítko 1 : 50 000. Klub českých turistů, Praha 1993.
- 3 - P. Kozák: Energie krajiny. ArchET, České Budějovice 2005.
- 4 - P. Kozák: Tajemná místa Prahy. MH, Beroun 2001.

ALMANACH 2008

Vydalo: občanské sdružení Drobné památky severních Čech
nákladem 100 výtisků; v České Lípě, 2009.

Editoval a graficky upravil: Jiří Kühn

Autoři textu a fotografií: Miroslav Pröller, Michal Panáček, Lída Hůrková
Jan Nepomuk Jiříšně, Jiří Kühn, Petr Kühn
Konrád Brotz, Jana Chadimová

Kontakt: Miroslav Pröller, Obč. sdružení Drobné památky severních Čech
Náměstí T. G. Masaryka 169; 470 01 Česká Lípa
tel.: 487 356 040, 603 976 223
e-mail: miroslav.proller@cmail.cz
<http://www.pamatky.ceskalipa.org/>